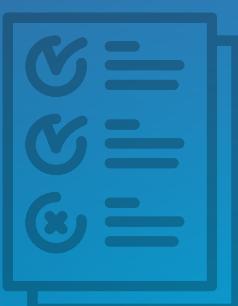
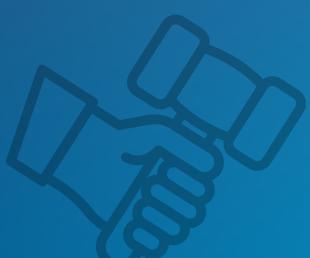

PEJZAŽ RODNE RAVNOPRAVNOSTI NA LOKALNOM NIVOU

*ISTRAŽIVANJE U SKLOPU PROJEKTA “JAČANJE ULOGE MJESNIH
ZAJEDNICI U BOSNI I HERCEGOVINI”*

Septembar 2022. godine

PEJZAŽ RODNE RAVNOPRAVNOSTI NA LOKALNOM NIVOU

*ISTRAŽIVANJE U SKLOPU PROJEKTA “JAČANJE ULOGE MJESNIH
ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI”*

SADRŽAJ

4	PREDGOVOR
5	UVOD
6	IZVRŠNI SAŽETAK
10	OPĆE INFORMACIJE I OPIS METODOLOGIJE
11	REZULTATI ISTRAŽIVANJA
11	Strateški i finansijski okvir za rodnu ravnopravnost
19	Budžet
28	Struktura i hijerarhija JLS
41	Skupština/vijeće i klubovi JLS
49	Saradnja po pitanju rodne ravnopravnosti
66	Stavovi
70	Kapaciteti
71	Partnerstva
75	PRILOG UZ IZVJEŠTAJ
75	UČESNICE I UČESNICI ISTRAŽIVANJA

PREDGOVOR

Ravnopravnost spolova važan je akcelerator društvene transformacije. Osnaživanje žena je srž mandata švicarske i švedske vlade, dok je ravnopravnost spolova jedno od šest vodećih rješenja u aktuelnom Strateškom planu UNDP-a i važan su faktor za postizanje Agende 2030 za održivi razvoj.

Nadovezujući se na iskustvo u primjeni pristupa žene kao pokretači promjena i ljudskom i infrastrukturnom kapitalu izgrađenom u prvoj fazi Projekta, projekt Jačanje uloge lokalnih zajednica nastaviti će stavljati ravnopravnost spolova i osnaživanje žena u središte svog razvojnog pristupa. To je prvenstveno zato što je zajednica suštinski povezana s razvojem, a žene su važni akteri koji mogu promicati pozitivne promjene ka ravnopravijem i inkluzivnjim društvu. Također, nivo lokalne Zajednice u kojoj se zadovoljava većina životnih potreba, najvažniji je za promjenu društvenih normi, rješavanje temeljnih uzroka rodne nejednakosti, aktiviranje liderskog potencijala žena i rješavanje posljednje milje isključenosti.

Ovo istraživanje provedeno je u okrilju druge faze Projekta, s ciljem pružanja pregleda krajolika rodne ravnopravnosti na lokalnoj razini u Bosni i Hercegovini. Ovo istraživanje predstavlja indeks spremnosti za strukturnu ravnopravnost spolova unutar 41 jedinice lokalne samouprave. Stoga se razmatraju trenutne razine strukturne rodne spremnosti, kao što su dostupnost i aktivnost komisija za ravnopravnost spolova, postojanje rodnih akcijskih planova, razina potrošnje i ulaganja u rodnu ravnopravnost, razina pariteta unutar struktura jedinica lokalne uprave i uloga žena u procesu odlučivanja unutar jedinica lokalne uprave. Također, ovo istraživanje obuhvaća percepcije unutar jedinica lokalne samouprave o podršci koja je potrebna za unapređenje rodne ravnopravnosti i partnerstva koja bi, prema njihovom mišljenju, trebala biti uspostavljena ili čak dodatno proširena kako bi se stvorilo povoljno okruženje za osnaživanje žena i poboljšali ishodi rodne ravnopravnosti u okviru 41 jedinice lokalne samouprave.

Nadamo se da će ova procjena spremnosti za rodnu ravnopravnost u jedinicama lokalne samouprave potaknuti akciju i dovesti do razoja rješenja koja odgovaraju potrebama lokalnog konteksta i u konačnici poboljšati ishode rodne ravnopravnosti u lokalnim zajednicama.

UVOD

Opći cilj druge faze projekta je poboljšati kvalitet života građana Bosne i Hercegovine kroz osnažene i rodno odgovorne lokalne zajednice (MZ) koje će olakšati aktivno uključivanje građana u javni život, zalogati se za performanse lokalnih samouprava usmjerene na ljudi i katalizirati demokratsku transformaciju na lokalnom nivou. Projekat je fokusiran na poticanje lokalnog razvoja vođenog zajednicom i revitalizaciju upravljanja zajednicom kroz mjesne zajednice kako bi se postigao ovaj cilj. Mjesna zajednica je najmanja upravna jedinica za neposredni angažman vlasti sa građanima u Bosni i Hercegovini. Cilj prve faze projekta ostvaren je kroz značajan i mjerljiv napredak u postizanju tri originalna ishoda projekta i s njima povezanih rezultata.

Strategija provođenja projekta je podržati i potaknuti promjene odozdo prema gore kroz angažiranje građana i zajednica i davanjem glasa građanima u procesima lokalne uprave te revitalizacijom MZ kao prostora u kojem se građani okupljaju radi interakcije i uključivanja, prepoznavanja i rješavanja problema, upoznati lokalne vlasti sa problemima i sudjelovati u metodama na koje vlasti planiraju i troše njihov novac i donose odluke koje utječu na život ljudi. Ključni direktni sudionici projekta su 200 MZ i 41 jedinica lokalne samouprave (JLS), kao i njihove mjesne zajednice koje nisu izravni dio projekta.

Načela rodne ravnopravnosti su srž mandata i švicarske i švedske vlade, dok je rodna ravnopravnost jedno od UNDP-ovih šest vodećih rješenja za postizanje aktuelnog UNDP-ovog Strateškog plana i Agende 2030 za održivi razvoj. Nadovezujući se na iskustvo žena kao pokretača promjena i akumuliranog ljudskog i infrastrukturnog kapitala izgrađenog u prvoj fazi, projekat „Jačanje uloge mjesnih zajednica“ nastavlja promovirati rodnu ravnopravnost i osnaživati žene, što je u središtu njegovog pristupa razvoju. Razlog je taj što je zajednica suštinski povezana s razvojem, a žene su važni društveni agensi koji mogu promovirati promjene u pravcu stvaranja razvijenijeg i inkluzivnijeg društva. Kako bi se maksimalizirao učinak rodnih intervencija i operacionalizirala integracija ravnopravnosti spolova, u okviru projekta će se izraditi rodna strategija. Savjetnica za ravnopravnost spolova, u bliskoj saradnji sa projektnim timom, ranije je pripremila strukturu i pristup za izradu rodne strategije i metode istraživanja, kao i upitnik koji je poslužio kao instrument za ovo istraživanje. Primijenjena je kombinacija kvantitativne i kvalitativne metode istraživanja, pri čemu je prvi korak bio korištenje upitnika kao alata koji se distribuirala projektnim jedinicama lokalne samouprave. Upitnik, koji se sastojao od otprilike 20 pitanja, osmišljen je tako da uključi zainteresirane strane iz 41 JLS (1 upitnik za svaku JLS) u zajedničku izradu strategije rodne ravnopravnosti. Sadržajno, upitnik se prvo fokusirao na mapiranje strukturnog rodnog pejzaža i srodnih kapaciteta, dostupnih u projektnim općinama. Drugo, zainteresirane strane su doprinijele koncipiranju rješenja za uključivanje roda koja odgovaraju lokalnom kontekstu. Na kraju, upitnik je pomogao u identificiranju najboljih rješenja za osnaživanje žena i stvaranju potencijalno novih partnerstava.

IZVRŠNI SAŽETAK

Posmatrajući podatke, samo 5 JLS od ukupno 38¹ ima strategiju ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost, što je od ukupnog broja učesnika ovog istraživanja 13,2%. Kada je u pitanju vremenski okvir, 4 od 5 JLS ima četverogodišnji akcioni plan, dok jedna JLS ima akcioni plan za period od 3 godine. Od navedenih 5 JLS, samo su dvije dodijelile budžetska sredstva za realizaciju akcionog plana. Međutim, u konačnici samo 1 JLS (Općna Vogošća) smatra da su ta sredstva dovoljna za realizaciju akcionog plana uz rodnu strategiju i one su iskoristile sredstva za provođenje aktivnosti koje su predviđene akcionim planom za rodnu ravnopravnost. Te JLS čine 5,26% od ukupnog broja JLS koje su uzele učešće u ovom istraživanju.

Posmatrajući grupu JLS koje trenutno nemaju strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost (N²=33), 17 JLS je potvrdilo da nikada nisu imale strategiju/akcioni plan (51,5%), dok je 15 JLS navelo da su ranije imale akcioni plan/strategiju za rodnu ravnopravnost (45,5%). U 14 JLS je strategija i/ili akcioni plan istekao. Pored toga što ukupno 33 JLS nemaju strategiju ni akcioni plan za rodnu ravnopravnost, izražena je značajna zainteresovanost za njihovu izradu, ali uz određenu podršku (84,2%). Kao oblik pomoći u njihovom kreiranju i realizaciji izdvaja se „Pomoći u vidu mentorstva, koordinacije, tehničko- administrativne podrške, finansijske potpore i savjetodavnih usluga“, kao i „Stručna pomoći pri izradi i implementaciji plana i obuka i edukacija uposlenika koji bi radili na planu/strategiji“. Većina JLS ima uključenu rodnu ravnopravnost u razvojnu strategiju, statut i program rada vijeća/skupštine.

Na pitanje o redovnoj praksi rodnog budžetiranja, samo su 4 JLS odgovorile pozitivno, dok su 4 JLS naglasile da rodno budžetiranje više nije praksa. Kada gledamo podatke o ukupnom procentu budžeta koji se izdvaja za ženske nevladine organizacije, udruženja žena ili nevladine organizacije koje se prevenstveno bave osnaživanjem žena i/ili rodnom ravnopravnosću u toku 2020. godine, nalazimo da 14 JLS ne izdvaja dio bužeta za ženske nevladine organizacije.

Ukupno 8 JLS daje finansijski ili neki drugi oblik poticaja zadružama. U periodu od marta 2020. te uticaja krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19, podršku domaćinstvima u obliku raspodjele sjemena, alata ili dodjele javnog zemljišta za uzgoj voća i/ili stoke, pružilo je 33 JLS, što je od ukupnog broja ispitanih JLS 86,8%, a od ukupno 33 JLS koje su pružale podršku domaćinstvima, 25 JLS je vodilo računa o zastupljenosti žena u programima.

Posmatrajući strukturu i zastupljenost žena na pozicijama načelnice ili gradonačelnice, nalazimo da niti jednom JLS trenutno ne rukovodi žena te da je u samo 2 JLS (Grad Visoko i Mrkonjić Grad) žena bila na poziciji gradonačelnice/načelnice u prethodne 4 godine, kao i da 30 JLS od 1995. nikada nije imalo gradonačelniku/načelniku, što je 78,9% od ukupnog broja JLS. Većina JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost. Nadalje, kada posmatramo udjele po spolu članova komisija za rodnu ravnopravnost, možemo konstatovati da su u prosjeku 56,6% članova komisija žene.

1 Od ukupno 41 JLS, 2 nisu uzele učešće u ovom istraživanju zbog izmijenjenog načina rada u situaciji izazvanoj COVID-19 pandemijom, dok 1 JLS nije navela razlog zbog kojeg ne učestvuje.

2 N – oznaka za broj/frekvenciju odgovora

U 21 JLS su žene na poziciji predsjednice komisije za rodnu ravnopravnost (60%). Na pitanje od koje godine postoji komisija za rodnu ravnopravnost, ističu se dvije godine, i to 2021. sa udjelom odgovora od 17,14% te nakon toga 2004. godina, sa udjelom od 11,43%.

Kada je u pitanju ocjena saradnje komisije za rodnu ravnopravnost sa mjesnim zajednicama, jednak broj JLS je dao pozitivan i negativan odgovor.

Postignuća komisije za rodnu ravnopravnost su prikazana za svaku JLS pojedinačno. S obzirom da je svaka JLS specifična po organizaciji, načinu rada te da su aktivnosti komisija jedinstvene za svaku JLS, iz odgovora možemo zaključiti da je najveći izazov u radu komisija činjenica da su tek formirane, nakon čega slijedi kriza izazvana pandemijom COVID-19 te je i rad komisija utoliko otežan s obzirom da ne postoji mogućnost redovnog sastajanja i djelovanja. Uprkos izazovima i otežanom djelovanju, značajan broj komisija je uspješno realizirao projekte koji su orijentisani na edukaciju žena, izradu gender akcionog plana za općinu, saradnju sa mladima, kao i održavanje javnih tribina na temu ljudskih prava.

U odnosu na ukupan broj članova općinskih/gradskih vijeća/skupština opština nakon lokalnih izbora održanih 2020. godine u svakoj JLS posebno, najveći udio žena ima Općina Pale (FBiH) (36,4%), dok su žene najmanje zastupljene u Općini Tešanj (4,0%), gdje je od ukupno 25 vijećnika/odbornika samo 1 osoba ženskog spola. Kada gledamo promjene u broju žena u odnosu na prethodni saziv, posebno se ističe Općina Ilijaš, gdje je u poređenju sa prethodnim sazivom 5 žena više, dok je sa druge strane, u Općini Maglaj, među vijećnicima 8 žena manje. U okviru JLS u Republici Srpskoj, u tri JLS je broj žena među odbornicima povećan za 3 u odnosu na prethodni saziv, i to u JLS Laktaši, JLS Nevesinje i JLS Grad Bijeljina, a najveće smanjenje žena među odbornicima u odnosu na prethodni saziv je evidentano u JLS Grad Doboju, gdje su u novom sazivu 4 žene manje. Što se tiče broja žena na funkciji predsjedavajuće skupštine/vijeća, i na ovoj poziciji su žene znatno manje zastupljene. Od ukupno 38 JLS, u samo 6 vijećem/skupštinom predsjedava žena (15,8%). Čak i u poređenju sa prethodnim sazivom, evidentno je smanjenje broja žena na poziciji predsjedavajuće vijeća/skupštine JLS. Na ukupnom uzorku od N=38 JLS, nalazimo da je na ovoj funkciji 5 žena manje u odnosu na prethodni saziv.

Zastupljenost žena na rukovodećoj poziciji klubova odbornika/vijećnika također je znatno manja u odnosu na muškarce. Čak je 26 od ukupno 38 JLS, ili 68,4%, navelo da žene nisu na ovoj poziciji. Unutar službi u okviru JLS su žene na rukovodećim pozicijama nešto zastupljenije. Možemo reći da su žene na rukovodećoj poziciji u nešto manje od polovine službi u JLS.

Većina JLS smatra da su upućene i/ili da doprinose implementaciji BiH Gender akcionog plana (63,16). Učešće u projektima FIGAP I i FIGAP II su potvrđile 4 od ukupno 38 JLS.

Kada govorimo o primjerima dobre saradnje, kao i prijedlozima za poboljšanje saradnje sa mjesnim zajednicama, posebno se ističe „Zastupljenost/uključenost žena u Savjet i rad MZ, jednaka zastupljenost po spolu u Savjetu MZ“, koja se spominje kao primjer dobre prakse ili prijedlog ukupno 22 puta. Na sljedećoj poziciji je „Dobra saradnja mjesne zajednice i udruženja žena, podrška ženskim udruženjima, ženama u ruralnim područjima i uključivanju žena u projekte“, koji je naveden ukupno 14 puta.

Uporedili smo i one JLS koje imaju komisiju za rodnu ravnopravnost u odnosu na ocjenu saradnje sa mjesnim zajednicama te dobili podatak da ukupno 20 JLS ujedno ima i komisiju i smatra da ima dobru saradnju sa mjesnim zajednicama; 55,6% JLS su dale odgovor na oba pitanja.

Potrebu za poboljšanjem socijalnih usluga istaklo je ukupno 34 JLS (89,4%), dok samo 3 smatraju da poboljšanje nije potrebno. Važno je naglasiti da su sve JLS izrazile spremnost za uspostavu partnerstava za unaprijeđenje socijalnih usluga u zajednici te da sve smatraju da postoji potreba za uvođenjem socijalnih inovacija koje bi se provele u lokalnoj zajednici.

Većina JLS smatra da bi sa lakoćom obavile razgovor sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti. Kao najvažniji razlog zbog kojeg predstavnici JLS smatraju da bi sa lakoćom mogli obaviti razgovor sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti ispitanici navode da postoji podrška za rodnu ravnopravnost od strane načelnika /gradonačelnika. Na drugom mjestu po važnosti su predstavnici JLS odabrali odgovor: „Postoji razumijevanje da je rodna ravnopravnost pitanje od važnosti za saradnju sa međunarodnom zajednicom i rad na projektima”, a na trećem mjestu je odabran odgovor: „Učešće u projektima i mogućnost obuke na temu rodne ravnopravnosti su povećali svijest o važnosti ove teme za rad JLS i razvoj zajednice“. Sa druge strane, među razlozima zbog kojih predstavnici JLS ne bi mogli razgovarati sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti ističu se jednako dva, i to: „Ne postoji svijest o povezanosti rodne ravnopravnosti sa ekonomijom, politikom, aktivizmom“ i “Rodna ravnopravnost se ne smatra dovoljno važnim prioritetom”.

Što se tiče odgovora na pitanje o eventualnom antagonizmu prema rodnoj ravnopravnosti, većina ispitanika smatra da on ne postoji i više je takvih odgovora dato u JLS na području Republike Srpske (88,2%) nego u Federaciji BiH (66,6%). Dva ključna razloga zbog kojih se pojavljuje antagonizam prema rodnoj ravnopravnosti su da unutar JLS: „Postoji percepcija da se rodna ravnopravnost nameće“ i „Tradicionalno smo društvo i pitanja rodne ravnopravnosti se ne uklapaju u tradicionalni kontekst“.

U vezi sa stručnim, tehnički izgrađenim kapacitetima za rodnu ravnopravnost, većina ispitanika (65,7%) je odgovorila da ima dosta prostora za unapređenje te da je potrebno dodatno izgraditi JLS gender kapacitete i strukture za njihovo djelotvorno rukovođenje i učestvovanje u razvoju zajednice. S obzirom da je većina ispitanika iznijela negativno mišljenje o tehničkim i stručnim kapacitetima, zamoljeni su da odaberu tri najrelevantije obuke i teme koje bi bile najkorisnije za promjenu trenutnog stanja u mjesnoj zajednici, pa se između ponuđenih odgovora izdvajaju: „Rodno osjetljiva vizija: Kako rodnu ravnopravnost staviti u službu razvoja zajednice“, a navedenu temu prati „Rod i ekonomija: Kako povećati učešće žena na tržištu rada?“, dok je na trećem mjestu tema „Žene u politici: Kako poboljšati politički angažman žena?“.

Predstavnici JLS su odgovorili na nekoliko pitanja u vezi sa trenutnim stanjem i mogućim unapređenjima situacije u budućnosti. Prvenstveno je bilo potrebno definirati na koji način i s kim JLS ostvaruje najbolju saradnju, gdje nalazimo da u ukupnom zbiru prednjači saradnja sa ženskim nevladinim organizacijama (60,5%). Kao drugo najkvalitetnije partnerstvo ističe se saradnja sa mjesnim zajednicama (26,3%), dok pored već postojeće saradnje sa mjesnim zajednicama, u

odgovorima ispitanika nalazimo da još uvijek postoji prostor za unapređenje saradnje po pitanju rodne ravnopravnosti, s obzirom da 21,1% ispitanika smatra da je upravo sa mjesnim zajenicama važno uspostaviti ili unaprijediti saradnju po ovom pitanju, što je, gledajući po važnosti, druga najznačajnija navedena saradnja. Što se tiče unapređenja ili uspostavljanja saradnje, na prvom mjestu je istaknuta saradnja sa gender mehanizmom: 52,6% ispitanika je navelo da je upravo ova saradnja najvažnija te da je treba intenzivirati. Učešće u projektima vezanim za rodnu ravnopravnost je također bitno za postizanje rezultata po pitanju rodne ravnopravnosti, pa je tako na pitanja o učešću u takvim projektima u posljednjih 5 godina većina JLS odgovorila pozitivno (71,05%). Ističe se i važnost saradnje sa međunarodnim organizacijama i ambasadama, te se takva podrška smatra veoma poželjnom unutar JLS.

OPĆE INFORMACIJE I OPIS METODOLOGIJE

Sve partnerske jedinice lokalne samouprave su pozvane na učešće u istraživanju: Bihać, Bijeljina, Breza, Centar Sarajevo, Čitluk, Doboј, Goražde, Gračanica, Gradačac, Gradiška, Iljaš, Jablanica, Ključ, Kotor Varoš, Laktaši, Ljubinje, Maglaj, Modriča, Mrkonjić Grad, Nevesinje, Oovo, Pale (FBiH), Petrovo, Rogatica; Rudo, Sanski Most, Tešanj, Teslić, Trebinje, Trnovo, Višegrad, Visoko, Vitez, Vlasenica, Vogoša, Zavidovići, Zenica i Žepče.

Upitnik je dostavljen svim koordinatorima (41 JLS), koji su u saradnji sa nadležnim odjeljenjima unutar svoje JLS prikupili tražene informacije te odgovorili na pitanja. S obzirom na strukturu ankete i različitu organizaciju odjela unutar svake pojedinačne JLS, za realizaciju terenskog dijela je bilo potrebno sveukupno 30 dana. Koordinatori su imali nekoliko mogućnosti da odgovore na pitanja:

- 1.** U pisanoj formi (odgovore upisati u papirni upitnik, skenirati i poslati);
- 2.** Odgovore poslati putem fax-a;
- 3.** Popuniti elektronsku anketu direktno putem linka.

Popunjavanje upitnika putem linka je bila preferirana opcija Projekta jer je upitnik isprogramiran u profesionalnom sistemu za prikupljanje podataka „Survey System“, međutim, većini predstavnika JLS najviše je odgovarala prva opcija (čak 29 je odgovorilo u pisanoj formi), dok je 9³ JLS koristilo elektronsku verziju upitnika.

Realizacija terenskog dijela projekta je počela 07.04.2021. i trajala je do 07.05.2021.

Poseban izazov prilikom realizacije projekta predstavljala je organizacija rada unutar svake JLS. Broj zaposlenih te radno vrijeme različitih odjela prilagođeno je epidemiološkim mjerama uvedenim u odgovoru na pandemiju Covid-19, pa je, u skladu s navedenim, pojedinim JLS bilo potrebno znatno više vremena za prikupljanje podataka, dok iz 3 JLS nismo dobili konačne odgovore ni nakon isteka roka od 30 dana.

Tabela 1 – Lista JLS koje nisu uzele učešće u istraživanju

Banja Luka	Predstavnici JLS su poslali anketu u pisanoj formi, ali je većina pitanja bez odgovora. Do isteka roka nismo dobili kompletirane odgovore te anketa nije mogla biti iskorištena za analizu.
Brčko	Zbog epidemiološke situacije i manjka ljudskih kapaciteta nisu mogli organizovati popunjavanje upitnika.
Ljubuški	Odbijeno učešće u ovoj fazi istraživanja. Nije naveden razlog.

Nakon prijema odgovora (ankete), uslijedila je kontrola logičnosti upisanih odgovora, odnosno eventualnih propusta, preskočenih pitanja te su takve ankete vraćane na dopunu.

Sve navedeno je uticalo i na trajanje realizacije terenskog dijela, kao i na dinamiku prikupljanja podataka.

³ JLS koje su odgovorile putem linka su: Bihać, Breza, Centar Sarajevo, Goražde, Ključ, Petrovo, Višegrad, Vogošća i Zavidovići.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

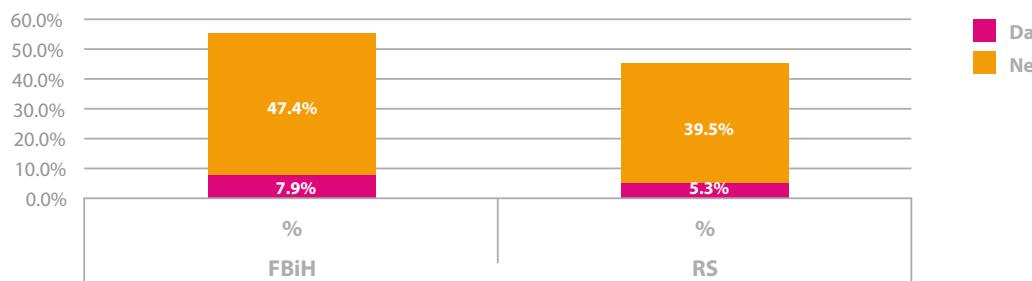
STRATEŠKI I FINANSIJSKI OKVIR ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

Posmatrajući podatke, samo 5 JLS, od ukupno 38, ima strategiju ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost. Među entitetima ne postoji značajna razlika, jer od ukupno 5 JLS koji imaju akcioni plan, 3 JLS su na teritoriji Federacije BiH, a 2 na teritoriji Republike Srpske.

Tabela 2 – Moja JLS trenutno ima strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost

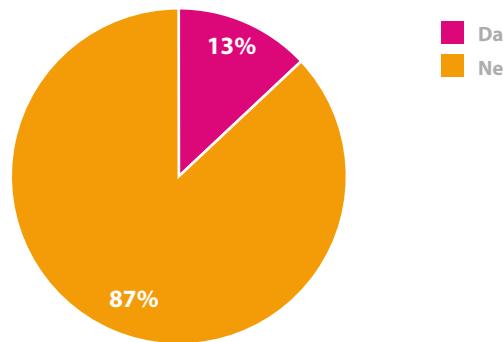
P1. Moja JLS trenutno ima strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost						
Entitet	FBiH	RS	Ukupno (N)	FBiH	RS	Ukupno (%)
	N	N		%	%	
Da	3	2	5	7.9%	5.3%	13.2%
Ne	18	15	33	47.4%	39.5%	86.8%
Ukupno	21	17	38	55.3%	44.7%	100.0%

Grafikon 1 - Moja JLS trenutno ima strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost

Ako posmatramo ukupne podatke, 13,2% JLS ima strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost.

JLS koje trenutno imaju strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost su Općina Tešanj, Općina Vogošća, Teslić, Žepče i Grad Trebinje.

Grafikon 2 – My LG currently has a gender equality strategy and/or action plan - Total

Kroz sljedeće podatke ćemo posmatrati periode obuhvaćene strategijom i/ili akcionim planom te ukupne iznose izdvojene iz budžeta JLS za realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost. Kada su u pitanju periodi, 4 od 5 JLS ima akcioni plan za period od 4 godine, dok jedna JLS ima akcioni plan za period od 3 godine.

Za period od 2018. do 2021. akcioni plan ima Opština Vogošća, za period od 2020. do 2023. Općina Tešanj, dok za period od 2020. do 2024. akcioni plan imaju Teslić, Žepče i Grad Trebinje.

Tabela 3 – Za koji period JLS ima strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost.

P2. Za koji period?		
Period	N	%
2018-2021	1	2.63%
2020-2023	1	2.63%
2020-2024	3	7.89%
Nema akcioni plan	33	86.84%
Ukupno	38	100.00%

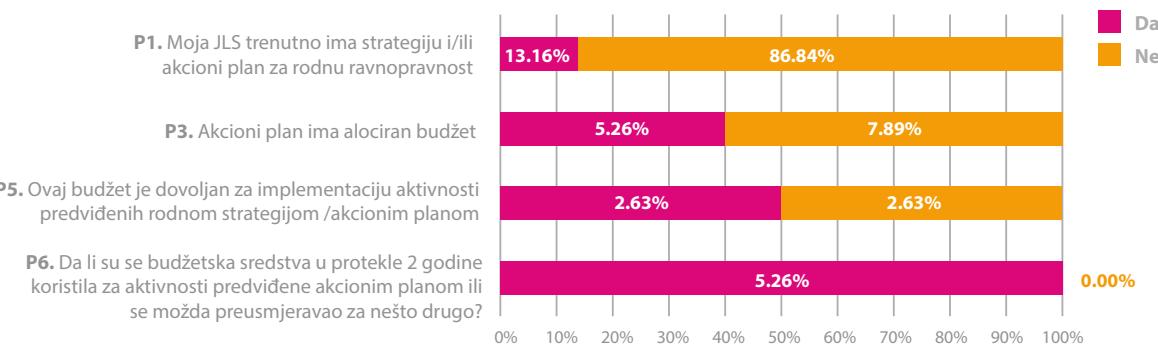
Od navedenih 5 JLS, samo 2 imaju i alociran budžet za realizaciju akcionog plana (Tabela 4). Međutim, bitno je naglasiti da u konačnici samo 1 JLS (Općina Vogošća) smatra da je ovaj budžet dovoljan za implementaciju akcionog plana za rodnu strategiju, što je od ukupno 38 JLS koje su učestvovale u istraživanju 2,63%, kako to pokazuju podaci niže (tabela 5), a obje JLS su sredstva predviđena budžetom iskoristile za aktivnosti predviđene akcionim planom za rodnu ravnopravnost, što je 5,26% od ukupnog broja JLS.

Tabela 4 – Iznos budžeta izdvojen za realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost po JLS

P4. Koliki je ukupni iznos izdvojen iz budžeta za realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost?				
JLS	Entitet	Period	Iznos budžeta	
OPĆINA TEŠANJ	FBiH	2020-2023	30,000.00	
OPŠTINA VOGOŠĆA	FBiH	2018-2021	15,000.00	

Tabela 5 – Strategija i alociranje budžeta za rodnu ravnopravnost

Strategija i alociranje budžeta za rodnu ravnopravnost	Da	Ne	Ukupno	Da	Ne	Ukupno
Pitanja P1, P3, P5 i P6	N	N	N	%	%	%
P1. Moja JLS trenutno ima strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost	5	33	38	13.16%	86.84%	100.00%
P3. Akcioni plan ima alociran budžet	2	3	5	5.26%	7.89%	13.16%
P5. Ovaj budžet je dovoljan za implementaciju aktivnosti predviđenih rodnom strategijom /akcionim planom	1	1	2	2.63%	2.63%	5.26%
P6. Da li su se budžetska sredstva u protekle 2 godine koristila za aktivnosti predviđene akcionim planom?	2	0	2	5.26%	0.00%	5.26%
P6a. Da li su budžetska sredstva u protekle 2 godine preusmjerena za nešto drugo?	0	2	2	0.00%	5.26%	5.26%

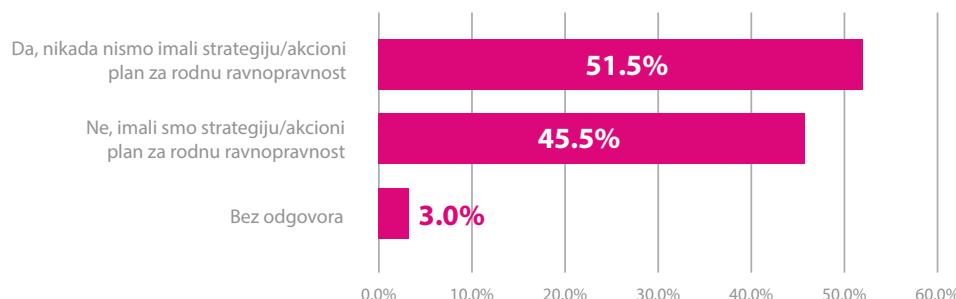
Grafikon 3 – Strategija i alociranje budžeta za rodnu ravnopravnost

Posmatrajući grupu JLS koje trenutno nemaju strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost (N=33), 17 je potvrdilo da nikada nisu imale strategiju/akcioni plan (51,5%), dok je 15 JLS navele da su ranije imale akcioni plan/strategiju za rodnu ravnopravnost (45,5%), kako je to prikazano u tabeli 6.

Tabela 6 – Nikada nismo imali strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost

P7. Nikada nismo imali strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost		
Odgovor	N	%
Da, nikada nismo imali strategiju/akcioni plan za rodnu ravnopravnost	17	51.5%
Ne, imali smo strategiju/akcioni plan za rodnu ravnopravnost	15	45.5%
Bez odgovora	1	3.0%
Ukupno	33	100.0%

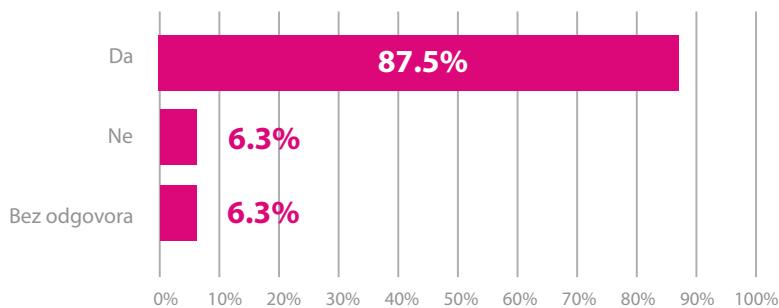
Grafikon 4 – Nikada nismo imali strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost

Od ukupno 15 JLS koje su navele da su ranije imale strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost, 14 JLS je potvrdilo da je strategija i/ili akcioni plan istekao, dok je samo jedna JLS (Grad Gračanica) dala negativan odgovor i na ovo pitanje (tabela 7)

Tabela 7 – Imali smo strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost, ali je ona istekla

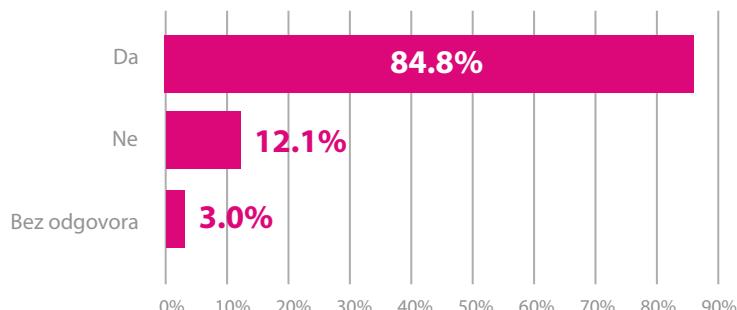
P8. Imali smo strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost, ali je ona istekla?		
Odgovor	N	%
Da	14	87.5%
Ne	1	6.3%
Bez odgovora	1	6.3%
Ukupno	16	100.0%

Grafikon 5 – Imali smo strategiju i/ili akcioni plan za rodnu ravnopravnost, ali je ona istekla

Bitno je istaći da od ukupno 33 JLS koje trenutno nemaju strategiju ni akcioni plan za rodnu ravnopravnost, čak je 28 JLS (84,8%) zainteresovano za njihovu izradu, uz potrebnu podršku.

Tabela 8 – Zainteresovanost za izradu akcionog plana za rodnu ravnopravnost

P9. Ukoliko bismo dobili potrebnu podršku, postoji zainteresovanost u JLS za izradu gender akcionog plana?		
Odgovor	N	%
Da	28	84.8%
Ne	4	12.1%
Bez odgovora	1	3.0%
Ukupno	33	100.0%

Grafikon 6 – Zainteresovanost za izradu akcionog plana za rodnu ravnopravnost

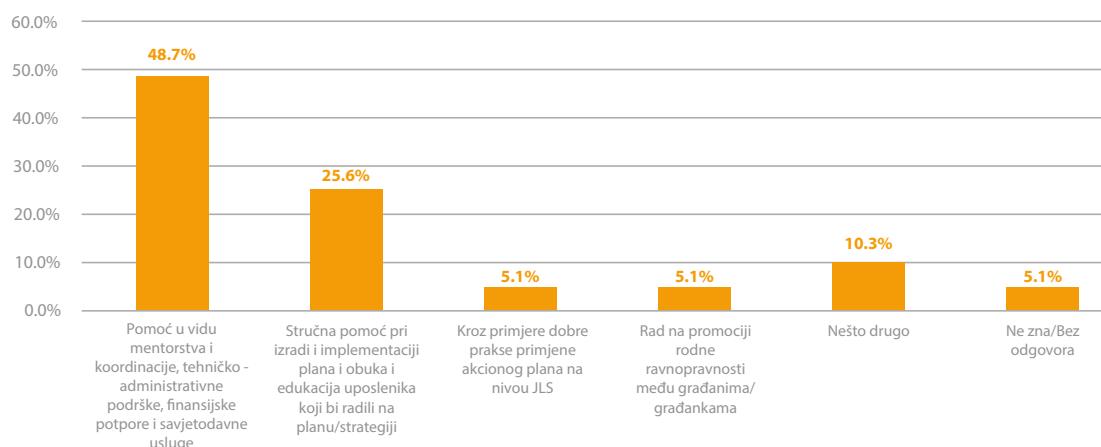
Pitali smo učesnike istraživanja koja bi vrsta pomoći i podrške bila od najveće pomoći za izradu i realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost. Posebno se izdvaja „Pomoć u vidu mentorstva, koordinacije, tehničko – administrativne podrške, finansijske potpore i savjetodavne usluge”, sa ukupno 48,7% prijedloga, dok je na drugom mjestu navedena “Stručna pomoć pri izradi i implementaciji plana i obuka i edukacija uposlenika koji bi radili na planu/strategiji”, sa 25,6%.

Pitanje je postavljeno u formi pitanja sa otvorenim odgovorom, tako da je svaka JLS imala mogućnost navesti jedan ili više odgovora, odnosno prijedloga podrške. Nakon obrade tekstualnih odgovora, isti su kodirani po sadržaju i grupisani u navedene grupe odgovora radi kvantitativne obrade podataka. U tabeli 10 niže prikazani su tekstualni odgovori svih JLS pojedinačno. Odgovore je dalo ukupno 27 JLS.

Tabela 9 – Prijedlozi vrste podrške za izradu i/ili realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost (kodirani odgovori)

P10. Navedite koja bi vrsta podrške za izradu i/ili realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost bila od najveće pomoći?		N	%
Odgovori:			
Pomoć u vidu mentorstva i koordinacije, tehničko - administrativne podrške, finansijske potpore i savjetodavne usluge	19	48.7%	
Stručna pomoć pri izradi i implementaciji plana i obuka i edukacija uposlenika koji bi radili na planu/strategiji	10	25.6%	
Kroz primjere dobre prakse primjene akcionog plana na nivou JLS	2	5.1%	
Rad na promociji rodne ravnopravnosti među građanima/graćankama	2	5.1%	
Nešto drugo	4	10.3%	
Ne zna/Bez odgovora	2	5.1%	
Ukupno	39	100.0%	

Grafikon 7 – Prijedlozi vrste podrške za izradu i/ili realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost (kodirani odgovori)

Tabela 10 – Navodi prijedloga za oblike podrške za izradu i/ili realizaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost

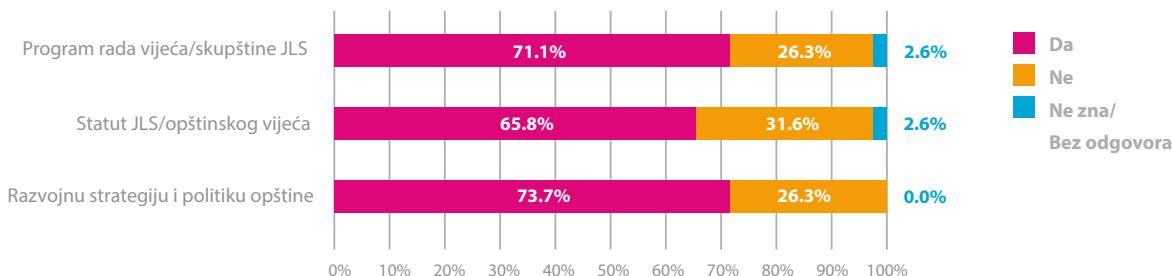
JLS	Open response:
MRKONJIĆ GRAD	U vidu mentora i koordinatora
GRAD BIHAĆ	U samoj izradi plana kroz obuku uposlenika koji bi na istoj radili i pomoći pri izradi iste
KOTOR VAROŠ	Tehnička/konsultantska pomoć (vođenje procesa) pri izradi akcionog plana za rodnu ravnopravnost opštine K.Varoš i finansijska podrška za operacionalizaciju prioriteta (sufinansiranje)
OPŠTINA BREZA	Tehnička podrška pri izradi akcionog plana za rodnu ravnopravnost
OPŠTINA LJUBINJE	Sve pomoći su nam dobro došle, kako one tehničke prirode, tako i stručna pomoći i savjeti
GRAD BIJELJINA	Stručna pomoć u izradi akcionog plana
GRAD VISOKO	Stručna pomoć i finansijska sredstva potrebna za izradu akcionog plana za rodnu ravnopravnost
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Stručna i finansijska pomoć
OPŠTINA VIŠEGRAD	Savjetodavna podrška
GRAD GORAŽDE	Sama izrada i pomoć u implementaciji
ČITLUK	Podrška ženama u poslovnim/političkim sferama
GRAD ZENICA	Podrška stručnih lica iz rodne ravnopravnosti i finansijska podrška
LAKTAŠI	Planiranje, monitoring, evaluacija
OPŠTINA ROGATICA	Opština Rogatica ima Gender akcioni plan koji još nije usvojen na Skupštini opštine
OPŠTINA VLASENICA	Od velikog značaja bi bilo vidjeti neki primjer dobre prakse, JLS koja ima akcioni plan za rodnu ravnopravnost i koja je realizacijom istog postigla zapažene rezultate kada je rodna ravnopravnost u pitanju
SANSKI MOST	Očekujemo tehničku asistenciju u ažuriranju gender akcionog plana općine Sanski Most koji je rađen za period 2012-2014.
NEVESINJE	Obuke, projekti, edukacije, promocije
OPĆINA JABLANICA	Obezbeđenje sredstava i konsultanta za izradu strategije
OPĆINA VITEZ	Mentorska podrška za izradu i praćenje
GRAD DOBOJ	Konsultantske usluge; razmjena iskustva između JLS koje imaju dobru praksu i akcioni plan; radionice
OPŠTINA PETROVO	Konsultantska, tehnička, finansijska, organizaciona - za izvršne i zakonodavne organe; unapređenje ljudskih kapaciteta za izradu, osiguranje održivosti i provođenje strategija ili akcionalih planova
GRADIŠKA	Konsultantska pomoć za izradu samog dokumenta
KLJUČ	Konsultant koji bi napravio koncept i objasnio kako treba izgledati akcioni plan tj. šta sve treba sadržavati akcioni plan koji će se provoditi na području Ključa
OLOVO	Finansijska i druga podrška
OPĆINA PALE FBiH	Edukacija u smislu izrade takvog jednog dokumenta, promoviranje rodne ravnopravnosti kroz aktivno učešće svih građana
GRAD GRADAČAC	Dobrodošla bi bila mentorska podrška za proces izrade strategije/akcionog plana - organizacija; trener; moderator - ko je učestvovao u izradi ovih dokumenata
OPĆINA ILJAŠ	Administrativno tehnička pomoć u izradi akcionog plana; finansijska za realizaciju akcionog plana

Na ukupnom broju ispitanika pitali smo u koje je segmente svake JLS uključena rodna ravnopravnost i odgovori su prikazani u tabeli 11. Većina JLS ima uključenu rodnu ravnopravnost u razvojnu strategiju, statut i program rada vijeća/skupštine, međutim, kako smo u prethodnim podacima vidjeli, konkretni akcioni plan i strategija za rodnu ravnopravnost trenutno postoje u samo 5 JLS od ukupno 38.

Tabela 11 – Rodna ravnopravnost

Odgovori:	P11. Rodna ravnopravnost je uključena u:							
	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
	N	N	N	N	%	%	%	%
Razvojnu strategiju i politiku opštine	28	10	0	38	73.7%	26.3%	0.0%	100.0%
Statut JLS/opštinskog vijeća	25	12	1	38	65.8%	31.6%	2.6%	100.0%
Program rada vijeća/skupštine JLS	27	10	1	38	71.1%	26.3%	2.6%	100.0%

Grafikon 8 – Rodna ravnopravnost

BUDŽET

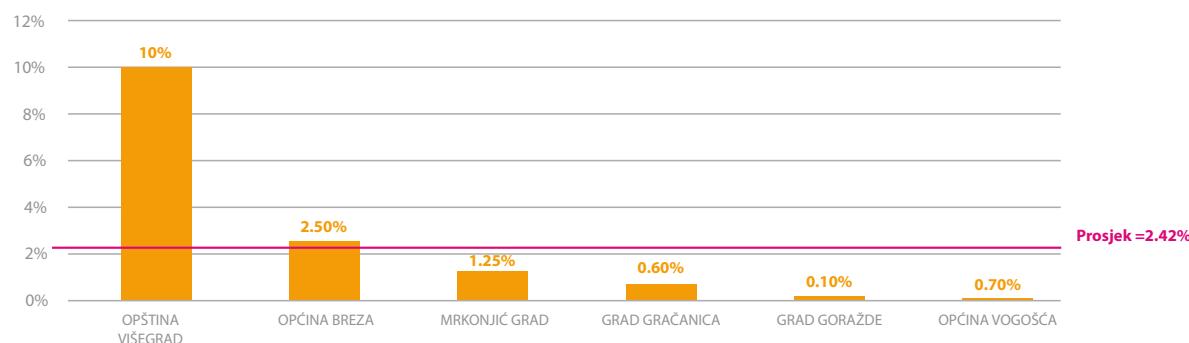
Podacima koji slijede želimo prikazati rezultate u primjeni budžeta te praksi rodnog budžetiranja u prethodnim periodima i tekućem razdoblju. Od ukupno 38 JLS, 6 je navelo procenat izdvojenog budžeta za rodnu ravnopravnost u 2020. gdje je u prosjeku izdvajano 2,42% budžeta, pri čemu najviše izdvaja Opština Višegrad (čak 10%), a najmanje Općina Vogošća (0,07%).

S obzirom da su dvije JLS već navele da imaju alociran budžet za rodnu ravnopravnost (Općina Vogošća i Općina Tešanj), interesantan je pokazatelj da pored navedenih još 4 JLS izdvajaju određen procenat budžeta za rodnu ravnopravnost. Iz Općine Tešanj smo dobili pojašnjenje da je budžet za rodnu ravnopravnost usvojen 2021. godine te su zbog toga dali odgovor da je udio budžeta za 2020. godinu 0%.

Tabela 12 – Udio budžeta izdvojen za rodnu ravnopravnost u 2020. godini

P12. Ukupan procenat budžeta JLS izdvojen za rodnu ravnopravnost u 2020. godini (upisati odgovor u procentima)	
JLS	%
OPŠTINA VIŠEGRAD	10%
OPĆINA BREZA	2.50%
MRKONJIĆ GRAD	1.25%
GRAD GRAČANICA	0.60%
GRAD GORAŽDE	0.10%
OPĆINA VOGOŠĆA	0.07%
Prosjek	2.42%

Grafikon 9 – Udio budžeta izdvojen za rodnu ravnopravnost u 2020. godini

Na pitanje o redovnoj praksi rodnog budžetiranja, samo su 4 JLS odgovorile pozitivno (Grad Visoko, Trnovo, Općina Vogošća i Grad Bihać), (tabela 13), dok su također 4 JLS naglasile da rodno budžetiranje više nije praksa (Općina Vogošća, Grad Bihać, Opština Petrovo i Nevesinje), iako je ranije praktikovano (tabela 14).

Tabela 13 – Moja JLS redovno praktikuje rodno budžetiranje

P13. Moja JLS redovno praktikuje rodno budžetiranje		
Odgovor	N	%
Da	4	10.5%
Ne	34	89.5%
Ukupno	38	100.0%

*Rodno budžetiranje predstavlja uvođenje principa rodne ravnopravnosti, tj. primjenu rodnog mejnstrimainga u budžetskom procesu. Označava rodnu analizu budžeta, integrisanje rodnog aspekta na svim nivoima.

Tabela 14 – Moja JLS je praktikovala rodno budžetiranje, ali to više nije praksa

P14. Moja JLS je praktikovala rodno budžetiranje, ali više to nije praksa		
Odgovor	N	%
Da	4	10.5%
Ne	34	89.5%
Ukupno	38	100.0%

Na pitanje koji su razlozi zbog kojih rodno budžetiranje više nije praksa, predstavnici JLS su odgovorili kako slijedi:

Od ukupno 38 JLS, 28 JLS, odnosno 73,7%, nikada nije praktikovala rodno budžetiranje (tabela 15)

Tabela 15 – Moja JLS nikada nije praktikovala rodno budžetiranje

P15. Moja JLS nikada nije praktikovala rodno budžetiranje?		
Odgovor	N	%
Da, moja JLS nikada nije praktikovala rodno budžetiranje	28	73.7%
Ne, moja JLS je praktikovala rodno budžetiranje	10	26.3%
Ukupno	38	100.0%

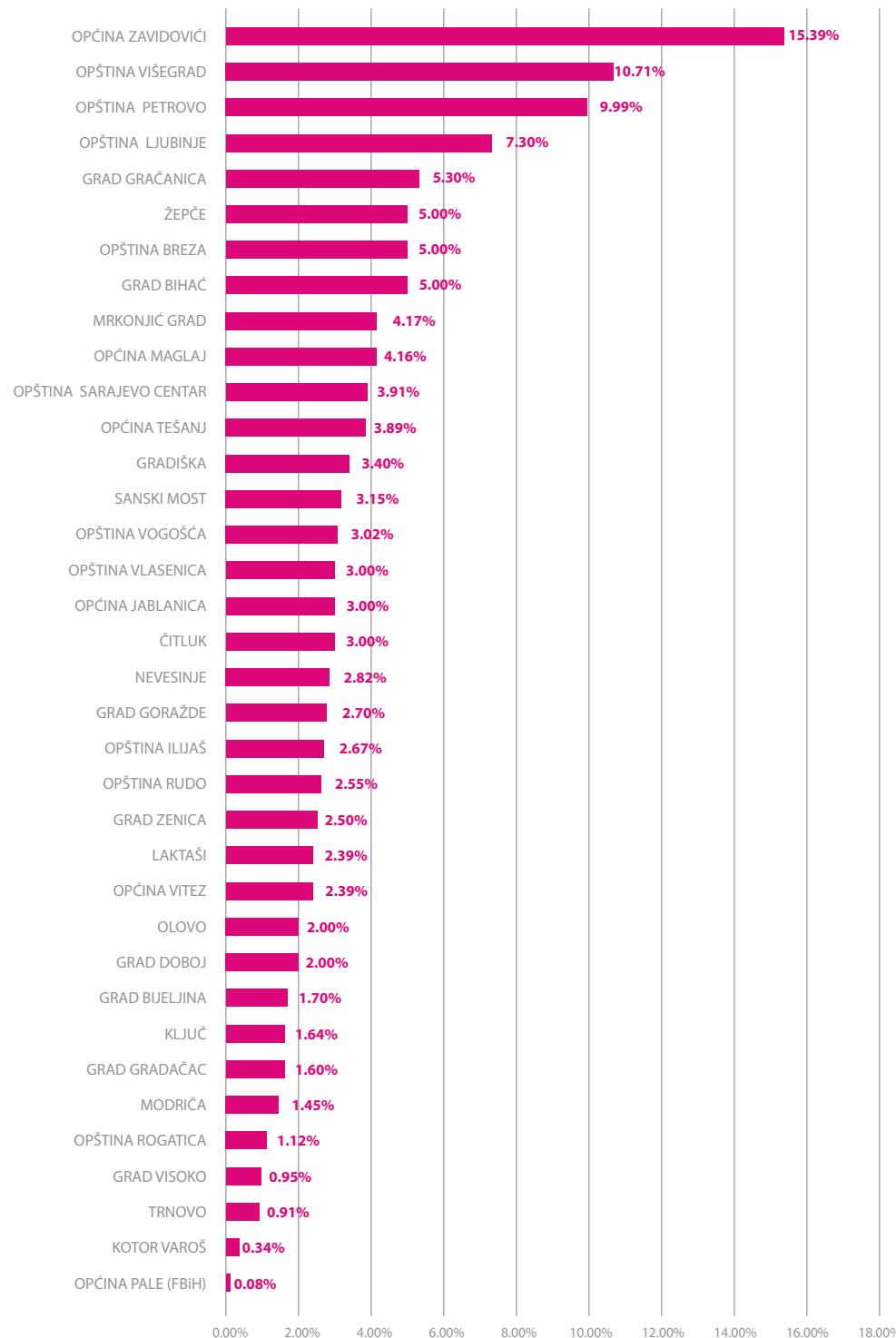
Kada govorimo o procentu budžeta koji se odvaja za sve nevladine organizacije za period 2020. godine, najveći udio budžeta odvaja Općina Zavidovići (15,39%), zatim Opština Višegrad (10,71%) dok najmanje izdvajaju Kotor Varoš (0,34%) i Općina Pale (FBiH) (0,08%). U prosjeku, JLS izdvajaju 3,62% budžeta za sve nevladine organizacije.

Tabela 16 – Ukupan procenat budžeta izdvojen za sve nevladine organizacije u 2020. godini

P16. - Ukupan procenat budžeta izdvojen za sve nevladine organizacije u 2020.	
LG	%
OPĆINA ZAVIDOVIĆI	15.39%
OPŠTINA VIŠEGRAD	10.71%
OPŠTINA PETROVO	9.99%
OPŠTINA LJUBINJE	7.30%
GRAD GRAČANICA	5.30%
GRAD BIHAĆ	5.00%
OPŠTINA BREZA	5.00%
ŽEPČE	5.00%
MRKONJIĆ GRAD	4.17%
OPĆINA MAGLAJ	4.16%
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	3.91%
OPĆINA TEŠANJ	3.89%
GRADIŠKA	3.40%
SANSKI MOST	3.15%
OPŠTINA VOGOŠĆA	3.02%
ČITLUK	3.00%
OPŠTINA VLASENICA	3.00%
OPĆINA JABLJANICA	3.00%
NEVESINJE	2.82%
GRAD GORAŽDE	2.70%
OPĆINA ILJAŠ	2.67%
OPŠTINA RUDO	2.55%
GRAD ZENICA	2.50%
OPĆINA VITEZ	2.39%
LAKTAŠI	2.39%
GRAD DOBOJ	2.00%
OLOVO	2.00%
GRAD BIJELJINA	1.70%
KLJUČ	1.64%
GRAD GRADAČAC	1.60%
MODRIČA	1.45%
OPŠTINA ROGATICA	1.12%
GRAD VISOKO	0.95%
TRNOVO	0.91%
KOTOR VAROŠ	0.34%
OPĆINA PALE (FBiH)	0.08%

TESLIĆ	Nema podataka
GRAD TREBINJE	Nema podataka
Prosjek	3.62%

Grafikon 10 – Ukupan procenat budžeta izdvojen za sve nevladine organizacije u 2020. godini

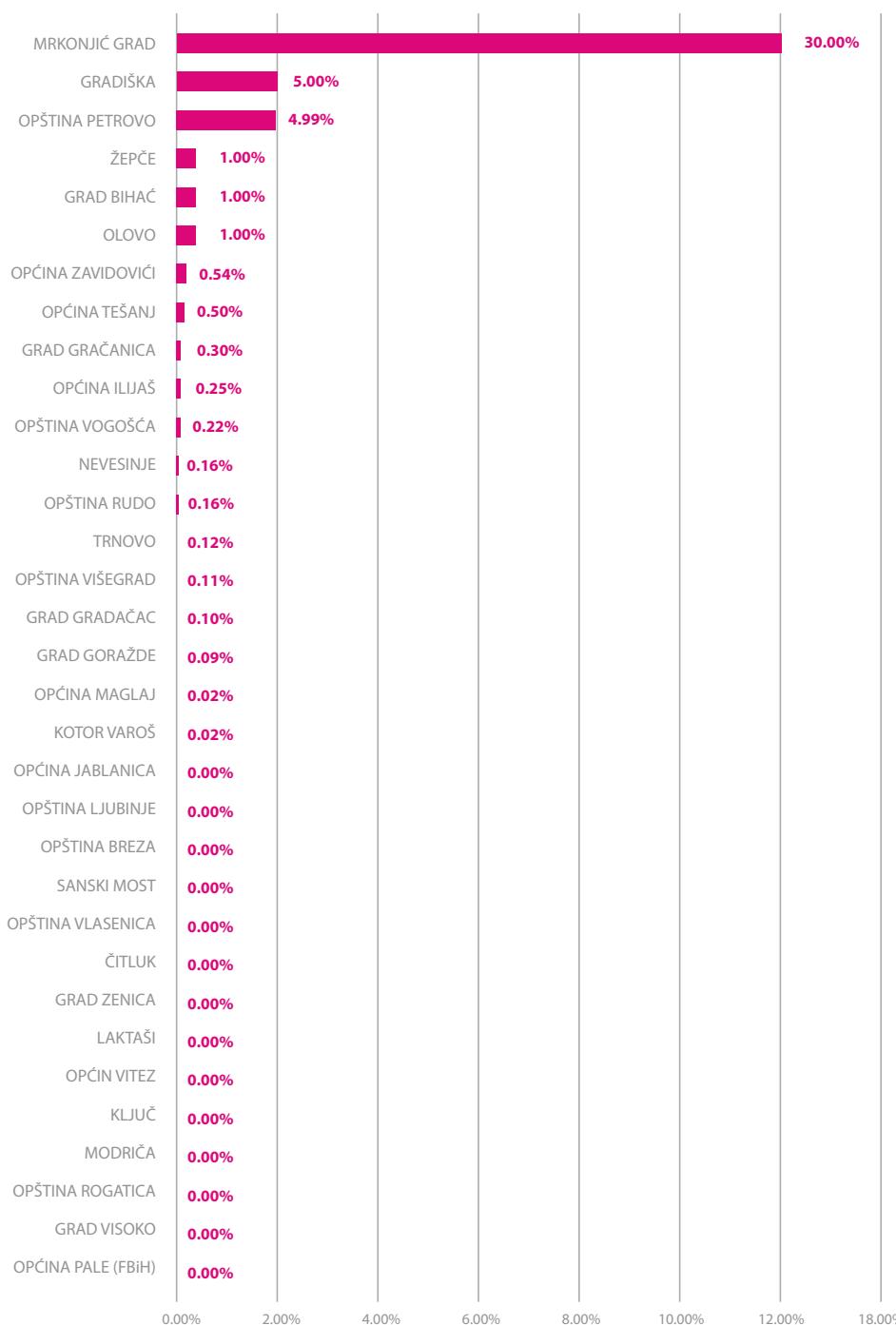
Kada gledamo podatke o ukupnom procentu budžeta koji se izdvaja za ženske nevladine organizacije, udruženja žena ili nevladine organizacije koje se prvenstveno bave osnaživanjem žena i/ili rodnom ravnopravnošću u toku 2020. godine, najveći procenat budžeta u ovu svrhu izdvaja Mrkonjić Grad (čak 30%), dok najmanje izdvajaju Općina Maglaj i Kotor Varoš (0,2%). U tabeli 17 možemo vidjeti da čak 14 JLS ne izdvajaju dio bužeta za ženske nevladine organizacije, dok za 5 JLS nismo dobili podatke.

Tabela 17 – Ukupan procenat budžeta izdvojen za ženske NVO, udruženja koje se bave prvenstveno osnaživanjem žena i/ili rodnom ravnopravnošću u 2020. godini

P17. Ukupan procenat budžeta izdvojen za ženske NVO, udruženja koje se bave prvenstveno osnaživanjem žena i/ili rodnom ravnopravnošću u 2020. godini	%
MRKONJIĆ GRAD	30.0%
GRADIŠKA	5.00%
OPŠTINA PETROVO	4.99%
OLOVO	1.00%
GRAD BIHAĆ	1.00%
ŽEPČE	1.00%
OPĆINA ZAVIDOVICI	0.54%
OPĆINA TEŠANJ	0.50%
GRAD GRAČANICA	0.30%
OPĆINA ILIJAŠ	0.25%
OPŠTINA VOGOŠĆA	0.22%
OPŠTINA RUDO	0.16%
NEVESINJE	0.16%
TRNOVO	0.12%
OPŠTINA VIŠEGRAD	0.11%
GRAD GRADAČAC	0.10%
GRAD GORAŽDE	0.09%
OPĆINA MAGLJ	0.02%
KOTOR VAROŠ	0.02%
OPĆINA JABLANICA	0.00%
OPĆINA PALE (FBiH)	0.00%
GRAD VISOKO	0.00%
OPŠTINA ROGATICA	0.00%
MODRIČA	0.00%
KLJUČ	0.00%
OPĆINA VITEZ	0.00%
LAKTAŠI	0.00%
GRAD ZENICA	0.00%
ČITLUK	0.00%
OPŠTINA VLASENICA	0.00%
SANSKI MOST	0.00%
OPŠTINA BREZA	0.00%
OPŠTINA LJUBINJE	0.00%

GRAD BIJELJINA	Nema podataka
GRAD DOBOJ	Nema podataka
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Nema podataka
TESLIĆ	Nema podataka
GRAD TREBINJE	Nema podataka
Prosjek	1.38%

Grafikon 11 – Ukupan procenat budžeta izdvojen za ženske NVO, udruženja koje se bave prvenstveno osnaživanjem žena i/ili rodnom ravnopravnošću u 2020. godini

Ukupno 8 JLS daje finansijski ili neki drugi oblik poticaja zadrugama. U tabeli niže vidimo da je 7 JLS pružilo finansijsku podršku zadrugama, dok je 1 JLS (Opština Rudo) pružila podršku kroz obezbjeđivanje prostora.

Tabela 18 – Moja JLS daje finansijski ili drugi oblik poticaja zadrugama

P18. Moja JLS daje finansijski ili drugi oblik poticaja zadrugama		
	N	%
Da	8	21.1%
Ne	30	78.9%
Ukupno	38	100.0%

Tabela 19 – Iznos podrške za 2020. godinu

P19. U kojem iznosu za 2020. godinu i/ili koju vrstu podrške	
JLS	Iznos
ŽEPČE	138,207.00
OPŠTINA VIŠEGRAD	90,200.00
GRADIŠKA	20,000.00
MODRIČA	20,000.00
OPŠTINA LJUBINJE	15,000.00
TRNOVO	7,140.00
TESLIĆ	3,000.00
OPŠTINA RUDO	“Podrška kroz obezbjeđivanje prostora, manje učešće u projektima koji se sufinansiraju”

“Na području Opštine Trnovo nema zadruga, ali je opština izdvojila iz budžeta 15.000 KM za podsticaj poljoprivrednim gazdinstvima registrovanim u APIF-u. Za projekte plasteničke proizvodnje opština je ucestvovala u projektu sa 20%, ako su korisnici bile žene.” – **Opština Trnovo**

„Podrška kroz obezbjeđivanje prostora i učešće u projektima koji se sufinansiraju“ – **Opština Rudo**

„Skupština opštine Teslić je na posljednjoj sjednici stavila van snage odluku o raspodjeli sredstava NVO sektoru“ – **Opština Teslić**

„Učešće na sajmovima i slično“ – **Opština Gradiška**

„Poljoprivredni podsticaji za otkup poljoprivrednih proizvoda, povećanje stepena tržišnosti i finalizacije poljoprivrednih proizvoda, pomoći za stavljanje u funkciju objekta zadruge“ – **Opština Modriča**

„Podrška razvoju poljoprivrede“ – **Opština Ljubinje**

U naredom pregledu rezultata možemo vidjeti koliki su iznosi izdvojeni za sve zadruge koje su primile finansijski ili drugi oblik poticaja, kao i udio navedenog iznosa koji je utrošen na ženske zadruge (tabela 20). Prema navedenim podacima možemo zaključiti da Općina Žepče prednjači u dodjeli budžetskih sredstava ženskim zadrugama, gdje od 138.207,00 KM izdvojeno 18% za ženske zadruge, što je u poređenju sa izdvajanjima u drugim JLS znatno veći iznos (24.877,26 KM).

Tabela 20 – Procenat ženskih zadruga u odnosu na ukupan broj zadruga koje su primile finansijski ili drugi oblik poticaja

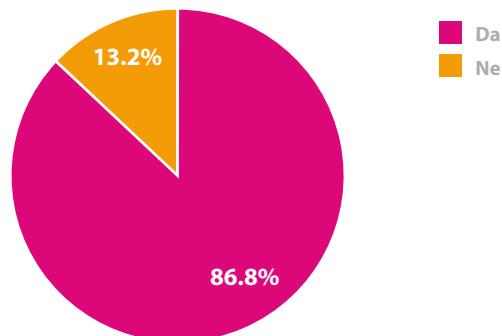
P20. Procenat ženskih zadruga u odnosu na ukupan broj zadruga koje su primile finansijski ili drugi oblik poticaja		
JLS	Amount	%
TRNOVO	7,140.00	100%
ŽEPČE	138,207.00	18%
GRADIŠKA	20,000.00	1%
OPŠTINA VIŠEGRAD	90,200.00	0%
MODRIČA	20,000.00	0%
OPŠTINA LJUBINJE	15,000.00	0%
TESLIĆ	3,000.00	Nema podataka
OPŠTINA RUDO	Nema podataka	Nema podataka

U periodu od marta 2020. te uticaja krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19, podršku domaćinstvima u obliku raspodjele sjemena, alata ili dodjele javnog zemljišta za uzgoj voća i/ili stoke pružilo je 33 JLS, što je od ukupnog broja ispitanih JLS (N=38) 86,8%, kao što je prikazano u tabeli 21.

Tabela 21 – Raspodjela sjemena, alata, dodjela javnog zemljišta u svrhu prehranjivanja

P21. Moja JLS je od marta 2020. podržala raspodjelu sjemena, alata ili dodjelu javnog zemljišta za uzgoj voća, povrća i/ili stoke u svrhu podrške prehranjivanju domaćinstava tokom COVID-19 krize		
Odgovori:	N	%
Da	33	86.8%
Ne	5	13.2%
Ukupno	38	100.0%

Grafikon 12 – Raspodjela sjemena, alata, dodjela javnog zemljišta u svrhu prehranjivanja

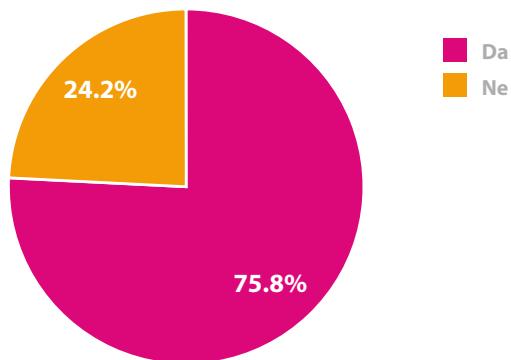

Od ukupno 33 JLS koje su pružale podršku domaćinstvima, 25 JLS je vodilo računa o zastupljenosti žena u programima podrške (tabela 22).

Tabela 22 – Vodilo se računa o zastupljenosti žena u programima podrške

P22. Vodilo se računa o zastupljenosti žena u programima podrške		
Odgovori:	N	%
Da	25	75.8%
Ne	8	24.2%
Ukupno	33	100.0%

Grafikon 13 – Vodilo se računa o zastupljenosti žena u programima podrške

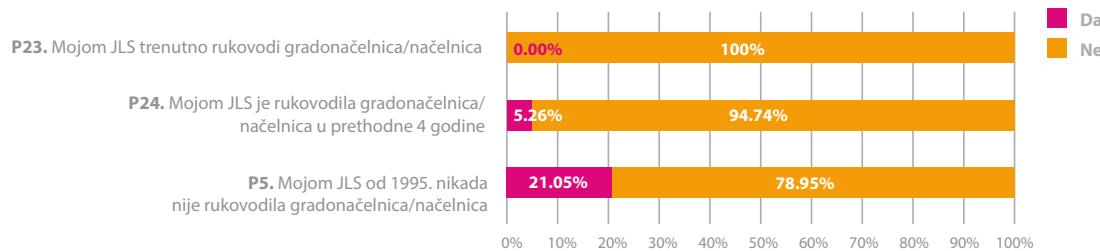
STRUKTURA I HIJERARHIJA JLS

Posmatrajući strukturu i zastupljenost žena na pozicijama načelnice ili gradonačelnice, vidimo da niti jednom JLS u sadašnjem sazivu ne rukovodi žena te da je u samo 2 JLS (Grad Visoko i Mrkonjić Grad) žena bila na poziciji gradonačelnice/načelnice u prethodne 4 godine, kao i da 30 JLS od 1995. nikada nije imalo gradonačelniku/načelniku, što je 78,9% od ukupnog broja JLS.

Tabela 23 – Struktura JLS

JLS Struktura	Da	Ne	Ukupno	Da	Ne	Ukupno
Pitanja P23, P24, i P25	N	N	N	%	%	%
P23. Mojom JLS trenutno rukovodi gradonačelnica/načelnica	0	38	38	0.00%	100.00%	100.00%
P24. Mojom JLS je rukovodila gradonačelnica/načelnica u prethodne 4 godine	2	36	38	5.26%	94.74%	100.00%
P25. Mojom JLS od 1995. nikada nije rukovodila gradonačelnica/načelnica	8	30	38	21.05%	78.95%	100.00%

Grafikon 14 – Struktura JLS

Interesantan je podatak da iako većina JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost (N=35; 92,1%), podaci govore da 30 JLS nikada od 1995. godine nije imalo gradonačelniku/načelniku - 78,9% JLS.

Tabela 24 – JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost

P26. JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost		
Odgovori:	N	%
Da	35	92.1%
Ne	3	7.9%
Ukupno	38	100.0%

Dakle, kako je u tabelama 25 i 26 prikazano, od ukupno 38 JLS, u 30 postoji komisija za rodnu ravnopravnost, ali ujedno tim JLS nikada od 1995. nije rukovodila gradonačelnica/načelnica.

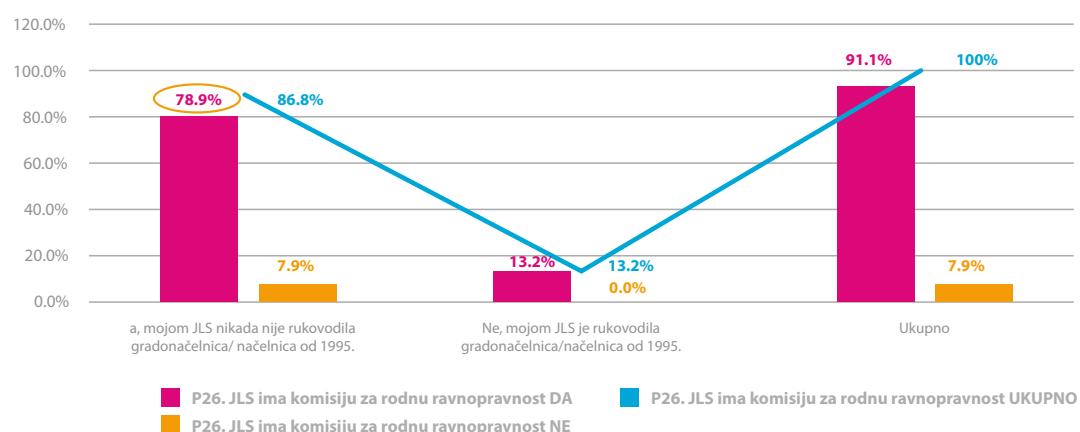
Tabela 25 – Usporedba pitanja P25 i P26 (N)

Usporedba P25 i P26 (N)	P26. JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost		
P25. Mojom JLS od 1995. nikada nije rukovodila gradonačelnica/ načelnica	Da	Ne	Ukupno
Da, mojom JLS nikada nije rukovodila gradonačelnica/ načelnica od 1995.	30	3	33
Ne, mojom JLS je rukovodila gradonačelnica/načelnica od 1995.	5	0	5
Ukupno	35	3	38

Tabela 26 – Usporedba pitanja P25 i P26 (%)

Usporedba P25 i P26 (%)	P26. JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost		
P25. Mojom JLS od 1995. nikada nije rukovodila gradonačelnica/ načelnica	Da	Ne	Ukupno
Da, mojom JLS nikada nije rukovodila gradonačelnica/ načelnica od 1995.	78.9%	7.9%	86.8%
Ne, mojom JLS je rukovodila gradonačelnica/načelnica od 1995.	13.2%	0.0%	13.2%
Ukupno	92.1%	7.9%	100.0%

Grafikon 15 – Usporedba pitanja P25 i P26

Tabela 27 – Lista JLS koje imaju ili nemaju komisiju za rodnu ravnopravnost

JLS	P26 - Komisija za rodnu ravnopravnost
OPŠTINA RUDO	Da
OPĆINA MAGLAJ	Da
OPĆINA ZAVODOVIĆI	Da
OPĆINA VITEZ	Da
GRAD TREBINJE	Da
GRADIŠKA	Da
MODRIČA	Da
OPŠTINA LJUBINJE	Da
ŽEPČE	Da
TRNOVO	Da
OPŠTINA VIŠEGRAD	Da
OPŠTINA BREZA	Da
GRAD GORAŽDE	Da
KLJUČ	Da
GRAD GRADAČAC	Da
OPŠTINA ROGATICA	Da
OPĆINA ILJAŠ	Da
LAKTAŠI	Da
SANSKI MOST	Da
OPĆINA PALE (FBIH)	Da
GRAD DOBOJ	Da
OPŠTINA VLASENICA	Da
GRAD BIJELJINA	Da
OPĆINA TEŠANJ	Da
OPŠTINA VOGOŠĆA	Da
GRAD BIHAĆ	Da
OPŠTINA PETROVO	Da
NEVESINJE	Da
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Da
TESLIĆ	Da
GRAD GRAČANICA	Da
KOTOR VAROŠ	Da
GRAD VISOKO	Da
MRKONJIĆ GRAD	Da
GRAD ZENICA	Da
OPĆINA JABLJANICA	Ne
OLOVO	Ne
ČITLUK	Ne

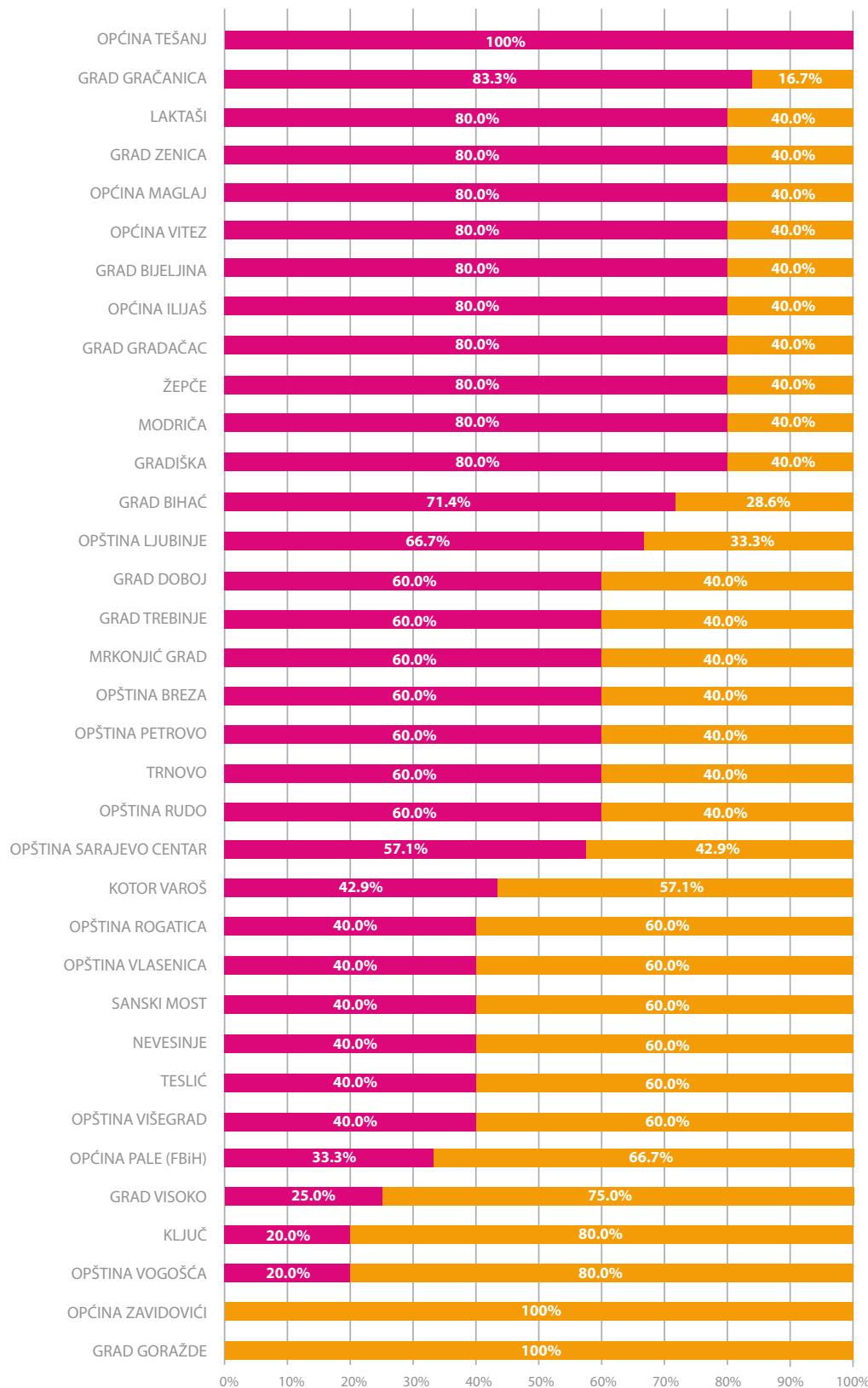
Nadalje, kada posmatramo udjele po spolu članova komisija za rodnu ravnopravnost, možemo konstatovati da prosječno 56,6% članova komisija čine žene. U okviru pojedinačnih JLS, uveliko prednjače Općina Tešanj (100% žene), zatim Grad Gračanica (83,3% žene), dok od ukupno 35 JLS

koje su dale odgovor na ova pitanja, 80% žena članica komisija je prisutno u 10 JLS, dok je u 23 JLS udio žena u komisijama ispod 80%.

Tabela 28 – Udio žena članica komisija za rodnu ravnopravnost

P27.-P28 - Udio žena članica komisija za rodnu ravnopravnost			
JLS	Br. članova komisije	Br. žena članica komisije	% Žene
OPĆINA TEŠANJ	5	5	100.0%
GRAD GRAČANICA	6	5	83.3%
GRADIŠKA	5	4	80.0%
MODRIČA	5	4	80.0%
ŽEPČE	5	4	80.0%
GRAD GRADAČAC	5	4	80.0%
OPĆINA ILJAŠ	5	4	80.0%
GARD BIJELJINA	5	4	80.0%
OPĆINA VITEZ	5	4	80.0%
OPĆINA MAGLAJ	5	4	80.0%
GRAD ZENICA	5	4	80.0%
LAKTAŠI	5	4	80.0%
GRAD BIHAĆ	7	5	71.4%
OPŠTINA LJUBINJE	3	2	66.7%
OPŠTINA RUDO	5	3	60.0%
TRNOVO	5	3	60.0%
OPŠTINA PETROVO	5	3	60.0%
OPŠTINA BREZA	5	3	60.0%
MRKONJIĆ GRAD	5	3	60.0%
GRAD TREBINJE	5	3	60.0%
GRAD DOBOJ	5	3	60.0%
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	7	4	57.1%
KOTOR VAROŠ	7	3	42.9%
OPŠTINA VIŠEGRAD	5	2	40.0%
TESLIĆ	5	2	40.0%
NEVESINJE	5	2	40.0%
SANSKI MOST	5	2	40.0%
OPŠTINA VLASENICA	5	2	40.0%
OPŠTINA ROGATICA	5	2	40.0%
OPĆINA PALE (FBiH)	3	1	33.3%
GRAD VISOKO	4	1	25.0%
OPŠTINA VOGOŠĆA	5	1	20.0%
KLJUČ	5	1	20.0%
GRAD GORAŽDE	5	0	0.05
OPĆINA ZAVIDOVICI	5	0	0.0%
Prosjek	5.06%	2.89	56.6%

Udio žena u komisijama JLS za rodnu ravnopravnost

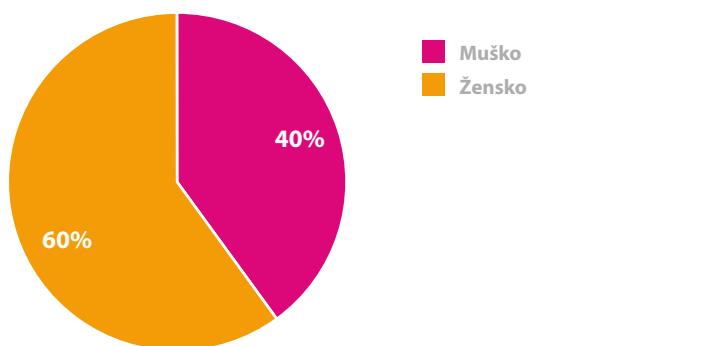

U 21 JLS su žene na poziciji predsjednice komisije za rodnu ravnopravnost (60%)

Tabela 29 – Spol predsjednika/predsjednice komisije za rodnu ravnopravnost

P29. Spol predsjednika/predsjednice komisije		
	N	%
Muško	14	40.0%
Žensko	21	60.0%
Ukupno	35	100.0%

Grafikon 16 – Spol predsjednika/predsjednice komisije za rodnu ravnopravnost

Na pitanje od koje godine postoji komisija za rodnu ravnopravnost, ističu se dvije godine, i to 2021., sa udjelom odgovora od 17,14% te nakon toga 2004. godina, sa udjelom odgovora od 11,43%. Komisija se sastaje u prosjeku 3,7 puta godišnje, odnosno maksimalno 22 puta, a minimalno niti jednom u toku godine. U odnosu na broj JLS koje su dale odgovore, najveći broj JLS (N=7) je reklo da se komisija sastaje 2 puta godišnje.

Tabele 30 i 31 – Od kada postoji i koliko često se sastaje komisija za rodnu ravnopravnost?

P30. Od koje godine postoji komisija?		
Year	N	%
1995	1	2.86%
1996	2	5.71%
1998	1	2.86%
1999	1	2.86%
2000	3	8.57%
2003	2	5.71%
2004	4	11.43%
2006	2	5.71%
2007	2	5.71%
2008	3	8.57%
2009	1	2.86%
2010	1	2.86%
2013	1	2.86%
2015	1	2.86%
2016	1	2.86%
2020	1	2.86%
2021	6	17.41%
Ne zna/Bez odgovora	2	5.71%
Ukupno	35	100.0%

P31. Koliko se puta komisija sastaje godišnje		
Odgovor:	N	%
22	1	2.86%
12	3	8.57%
10	1	2.86%
4	6	17.14%
3	6	17.14%
2	7	20.00%
1	4	11.43%
0	3	8.57%
Ne zna/Bez odgovora	4	11.43%
Ukupno	35	100.00%
Prosjek		3.7

Grafikon 17 – Od koje godine postoji komisija?

Aktivnost komisije je ocijenjena od 1 do 5, gdje je 1 ocjena za najmanje aktivne, a 5 za najaktivnije komisije. Ocjene su dali ispitnici ispred svojih JLS, ocjenjujući komisije unutar svoje JLS. Od ukupno 35 JLS, najveći broj, njih 13, je dalo ocjenu 3 (37,14%), najvišu ocjenu 5 su dale dvije JLS za svoje komisije (Ključ i Grad Gračanica), a prosječna ocjena za sve JLS je 2,7.

Tabela 32 – Ocjena aktivnosti komisije za rodnu ravnopravnost

P32. Komisija je aktivna od 1 do 5, gdje se 5 dodjeljuje najaktivnijim komisijama		
Odgovor:	N	%
1	5	14.29%
2	9	25.71%
3	13	37.14%
4	5	14.29%
5	2	5.71%
Ne zna/Bez odgovora	35	100.00%
Ukupno	35	100.00%
Prosjek		2.7

Grafikon 18 – Ocjena aktivnosti komisije za rodnu ravnopravnost

Kada je u pitanju ocjena saradnje komisije sa mjesnim zajednicama, jednak broj JLS je dao pozitivan i negativna odgovor, kao što je prikazano u tabeli 33.

Tabela 33 – Saradnja komisije za rodnu ravnopravnost sa mjesnim zajednicama

P33. Komisija za ravnopravnost spolova ima dobru saradnju sa mjesnim zajednicama?		
Odgovor	N	%
Da	17	48.57%
Ne	17	48.57%
Ne zna/Bez odgovora	1	2.86%
Ukupno	35	100.00%

Postignuća komisije za rodnu ravnopravnost su prikazana u tabeli 34 za svaku JLS posebno. S obzirom da svaka JLS ima specifičnu organizaciju, način rada te su aktivnosti komisija jedinstvene za svaku JLS, iz navedenih odgovora možemo zaključiti da je najveći izazov u radu komisija to što su one tek formirane, nakon čega slijedi kriza izazvana pandemijom COVID-19 te je rad komisija bio utoliko otežan i nije postojala mogućnost redovnog sastajanja ni djelovanja.

“Komisija je imenovana početkom godine, a zbog situacije uzrokovane pandemijom nije se sastajala” – Općina Pale (FBiH)

“Situacija u vezi sa pandemijom virusa Covid-19, u smislu relokacije sredstava namijenjenih aktivnostima u vezi sa rodnom ravnopravnošću” – Opština Vlasenica

“Nedovoljna informiranost stanovništva o prednostima rješavanju eventualnih problema putem komisije, zbog čega su minimalni zahtjevi od strane građana prema komisiji” - Teslić

Uprkos izazovima i otežanom djelovanju komisija, značajan broj istih je uspješno realizirao projekte koji su orijentisani na edukaciju žena, izradu gender akcionog plana za općinu, saradnju sa mladima, kao i na održavanje javnih tribina na temu ljudskih prava. Kao primjere dobre saradnje JLS ističu sljedeće prakse:

„Saradnja sa stručnom ženskom nevladinom organizacijom ‘Medica’ na ekonomskom osnaživanju žena u ruralnim naseljima” – Grad Zenica

„Sudjelovanje u izradi gender akcionog plana općine Žepče 2020-2024“ – Žepče

„Održavanje radionica sa ženama i mladima“ – Općina Tešanj

„Okrugli sto na temu: “značaj reproduktivnog zdravlja” – Općina Centar Sarajevo

Tabela 34 – Tri postignuća u posljednje 2 godine (JLS u Federaciji BiH)

P34. Navedite tri postiguća komisije za rodnu ravnopravnost u posljednje 2 godine:			
JLS	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
GRAD ZENICA	Uključivanje žena u savjete mjesnih zajednica	Saradnja sa stručnom ženskom nevladinom organizacijom "Medica" na ekonomskom osnaživanju žena u ruralnim naseljima	Edukacija žena za lokalne izbore 2020. godine
ŽEPČE	Sudjelovanje u izradi gender akcionog plana općine Žepče 2020-2024		
GRAD VISOKO	Strategija prema mladima Grada Visoko za period 2020-2024. godina		
GRAD GRAČANICA	Obilazak i upoznavanje sa radom Vijeća mjesnih zajednica i aktivnih udruženja žena na području grada	Rad na projektu žene na izborima	Uspostava principa ravnopravnije zastupljenosti manje zastupljenog spola (žena) u VMZ u procentu od 40%
OPĆINA ZAVODOVIĆI	Novoformirana komisija		
GRAD BIHAĆ	Ništa posebno ne bih naveo		
GRAD GRADAČAC	Nema značajnih aktivnosti		
KLUČ	Komisija radi u sastavu komisije za žalbe i ljudska prava te su razmatrali najviše žalbi i sva rješenja prvostepenog organa su riješena pozitivno. Sud je prihvatio sva rješenja, dok su tužbe odbijene.		
OPĆINA VITEZ	Komisija nije ostvarila postignuća		
OPĆINA MAGLAJ	Komisija je tek formirana u novom sazivu	Komisija je tek formirana u novom sazivu	Komisija je tek formirana u novom sazivu
SANSKI MOST	Komisija je nedavno formirana		
OPĆINA PALE (FBiH)	Komisija je imenovana početkom godine, a zbog situacije uzrokovane pandemijom, nije se sastajala		
OPĆINA ILJAŠ	Izvršili analizu položaja i potreba mladih te donijeli preporeuke koje su zasnovane na prikupljenim rezultatima istraživanja	Imenovanje 2 člana komisije za provođenje javnog poziva za prikupljanje zahtjeva udruženja gađana i NVO radi dodjele sredstava za finansiranje/sufinansiranje iz budžeta Općine Iljaš	
OPĆINA TEŠANJ	Inicijativa za izradu LGAP	Učešće u prikupljanju dokumentacije i izradi LGAP	Održavanje radionica sa ženama i mladima
OPŠTINA BREZA	Dato mišljenje prilikom izrade Strategije integriranog razvoja Opštine Breza	Izрада plana omladinske politike	
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Okrugli sto na temu "značaj reproduktivnog zdravlja"	Javna tribina na temu Međunarodnog dana ljudskih prava	
OPŠTINA VOGOŠČA	Nema podataka		
GRAD GORAŽDE	Nema podataka		
ČITLUK	Nema podataka		
OPĆINA JABLJANICA	Nema podataka		
OLOVO	Nema podataka		
OPŠTINA ROGATICA	Učestvovanje u izradi prijedloga gender akcionog plana Rogatica	Učešće u izradi Strategije razvoja Opštine Rogatica	Učešće u obilježavanju Međunarodnog dana žena sa sela

GRAD DOBOJ	Saradnja u Projektu iz oblasti poljoprivrede namjenjen ženama (plastenici, sadnice, hemikalije za zaštitu, edukacija)	Saradnja u Projektu iz oblasti poduzetništva kao fin. pomoć uslijed posljedica pandemije. JLS je 2020.god. raspisala javni poziv za dodjelu finansijske pomoći preduzetnicima čije je poslovanje pogodjeno pandemijom. Prednost u rangiranju su imale žene vlasnice	
OPŠTINA VLASENICA	Razmatranje prednacrta akcionog plana za prevenciju i suzbijanje nasilja prema ženama i nasilja u porodici za period 2018-2022.	Obilježavanje 25. novembra – narandžastog dana, dana borbe protiv nasilja nad ženama i djevojčicama.	Održavanje okruglog stola na temu pomoći ženama kroz aktivnosti sigurnih kuća
LAKTAŠI	Prijedlog za izradu LGAP opštine Laktaši za period 2020-2022	Učešće u radnoj grupi za izradu LGAP-a	Učešće u aktivnostima u okviru projekta "Žene na izborima BiH"
TESLIĆ	Pokrenuta inicijativa od strane komisije za izradu GAP Opštine Teslić		
TRNOVO	Održava sastanke po potrebi		
MODRIČA	Nova komisija, tek formirana		
OPŠTINA VIŠEGRAD	Nema, nije se sastajala komisija u prošlom sazivu		
KOTOR VAROŠ	Komisija se nije sastajala i nema vidljivih postignuća		
MRKONJIĆ GRAD	Komisija za ravnopravnost polova na temu učešća žena u savjetima MZ	Kroz projekat poboljšanje uslova žena na selu, kao i kroz različite kampanje i saradnja sa Gender centrom Vlade RS koji se realizuju na području JLS	
OPŠTINA LJUBINJE	Komisija je tek imenovana	Komisija je tek imenovana	Komisija je tek imenovana
NEVESINJE	Komisija je imenovana početkom 2021		
GRAD BIJELJINA	Dodjela nagrade "ZASLUŽNA ŽENA", koja se dodjeljuje od 2015. godine.	Izrada akcionog plana za period 2021-2025. godina	
OPŠTINA RUĐO	Nema podataka		
GRADIŠKA	Nema podataka		
GRAD TREBINJE	Nema podataka		
OPŠTINA PETROVO	Nema podataka		

Tabela 35 – Tri ključna izazova u radu komisija (JLS u Federaciji BiH)

P35. Navedite tri ključna izazova s kojima se komisija za ravnopravnost spolova suočava u radu?			
JLS	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
GRAD VISOKO	Trenutna epidemiološka situacija		
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Slaba komunikacija sa savjetima mjesnih zajednica	Slaba educiranost građana o pravima građana	
GRAD BIHAĆ	Slaba informiranosti	Stanje u državi	Razno
OPŠTINA BREZA	Rješavanje problema mladih	Koruptivno zapošljavanje	Problem obrazovanja zbog poremećenih vrijednosti
GRAD GRAČANICA	Razbijanje predrasuda kod manje zastupljenog spola (žena) o društvenom angažmanu	Nezainteresovanost žena za učešće u političkom djelovanju i odlučivanju	Nedovoljna edukacija o važnosti ravnopravnosti i šta to znači za zajednicu
OPĆINA ILJAŠ	Ostvarivanje saradnje s organizacijama i institucijama koje se bave položajem rodne ravnopravnosti	Edukacije na temu rodne ravnopravnosti i mogućih aktivnosti nadležne komisije Općinskog vijeća	Predlaganje i usvajanje akata i odluka od strane Općinskog vijeća, programa i mjera za djelovanje općinskih organa i službi
OPĆINA VITEZ	Nisu se susretali sa izazovima		
KLJUČ	Nema izazova sve je radu u sklopu redovnih aktivnosti	Veoma malo se raspravlja o rodnoj ravnopravnosti, praktično i nema pitanja ili žalbi po ovoj temi	
OPĆINA ZAVODOVIĆI	Nema		
GRAD ZENICA	Nekonzistentnost u radu	Neadekvatno planiranje	Komisija je tek preuzela mandate (prije 2 mjeseca)
ŽEPČE	Nedovoljna upućenost članova komisije u nadležnost komisije	Nedovoljna implementacija propisa iz oblasti rodne ravnopravnosti u smislu institucionalizacije komisije kao mehanizma za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou	Komisija ne analizira materijale za sjednice Općinskog vijeća i ne iscrpljuju svoju funkciju
GRAD GRADAČAC	Komisije iz prethodnih saziva nisu bile aktivne	Nezainteresovanost za temu	Nezainteresovanost za rad u komisiji
OPĆINA MAGLAJ	Komisija je tek formirana u novom sazivu	Komisija je tek formirana u novom sazivu	Komisija je tek formirana u novom sazivu
SANSKI MOST	Komisija je nedavno formirana		
OPĆINA PALE (FBiH)	Jos se nisu suočili sa njima, s obzirom da se komisija nije sastajala, niti raspravljala određena pitanja		
OPĆINA TEŠANJ	Izmjena statuta općine	Podići nivo važnosti LGAP kroz realizaciju i promociju	
OPŠTINA VOGOŠĆA	Nema podataka		
GRAD GORAŽDE	Nema podataka		
ČITLUK	Nema podataka		
OPĆINA JABLJANICA	Nema podataka		
OLOVO	Nema podataka		
OPŠTINA VLASENICA	Situacija u vezi sa pandemijom virusa Covid-19, u smislu relokacije sredstava namijenjenih aktivnostima u vezi sa rodnom ravnopravnosću	Povećanje za 50% broja slučajeva nasilja prema ženama	Neosvješćenost društva po pitanju rodne ravnopravnosti i važnost rada na tom pitanju
OPŠTINA PETROVO	Redovno zasjedanje	Definisana pitanja za rad	Formalno-propisano postojanje
MRKONJIĆ GRAD	Razni projekti	Aktivnosti	Seminari

NEVESINJE	Održavanje promocija i obuka	Analiza stanja	Uspostava i jačanje saradnje
MODRIČA	Nova komisija, tek formirana		
TRNOVO	Nisu imali aktivnosti		
OPŠTINA VIŠEGRAD	Nije se komisija sastajala u prošlom sazivu		
KOTOR VAROŠ	Nepostojanje budžeta za rad komisije	Istekao akcioni plan za rodnu ravnopravnost	Nisu dovoljno promovisani postojanje, nadležnost i rad komisije
GRAD DOBOJ	Nepostojanje aktiva/udruženja žena i loša finansijska podrška istim, ako postoje		
TESLIĆ	Nedovoljna informiranost stanovništva o prednostima rješavanju eventualnih problema putem komisije, zbog čega su minimalni zahtjevi od strane građana prema komisiji		
GRADIŠKA	Nedostatak sredstava	Nezainteresovanost građanstva za gender komponentu	Medijska nepokrivenost same ideje
LAKTAŠI	Mali broj udruženja koja se bave pitanjima rodne ravnopravnosti (jedno udruženje)	Promjena članova komisije (radno tijelo skupštine vezano je za mandat skupštine)	Nema međusektorske saradnje u oblasti rodne ravnopravnosti
OPŠTINA LJUBINJE	Komisija je tek imenovana	Komisija je tek imenovana	Komisija je tek imenovana
OPŠTINA ROGATICA	Izbalsansirati ravnopravnost među polovima		
GRAD BIJELJINA	Nema podataka		
OPŠTINA RUDO	Nema podataka		
GRAD TREBINJE	Nema podataka		

SKUPŠTINA/VIJEĆE I KLUBOVI JLS

U ovom poglavlju želimo prikazati činjenično stanje i omjer žena u skupštinama/vijećima i klubovima JLS.

U odnosu na ukupan broj članova vijeća/skupština nakon lokalnih izbora održanih 2020. prikazali smo udio žena, članica vijeća/skupština za svaku JLS, posebno za Federaciju BiH (tabela 36) i za Republiku Srpsku (tabela 37).

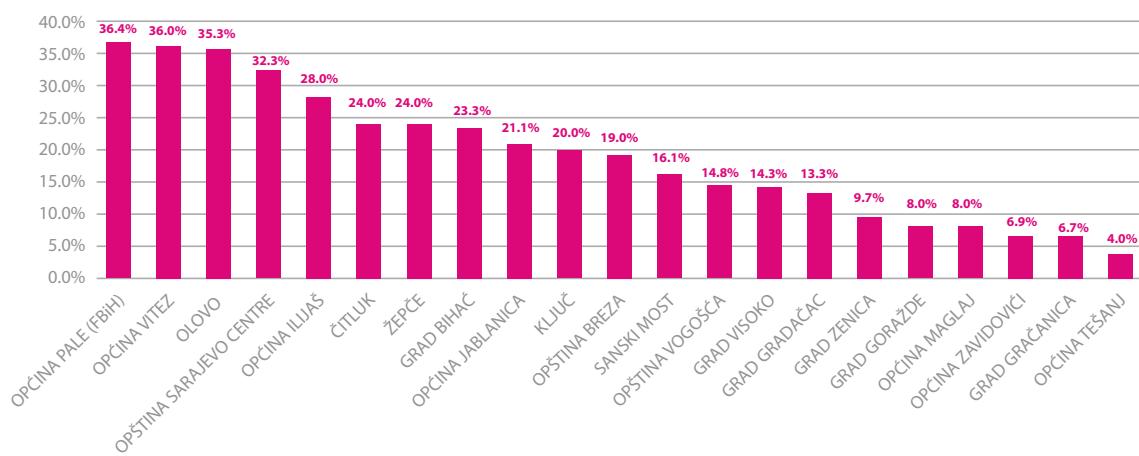
Naveći udio žena u vijeću/skupštini JLS je u Općini Pale (FBiH) (36,4%), dok su žene najmanje zastupljene u Općini Tešanj (4,0%), gdje je od ukupno 25 vijećnika samo 1 osoba ženskog spola. Napravljena je i prikazana usporedba broja članica vijeća/skupština u odnosu na prethodni saziv. U pogledu promjene u broju žena članica u odnosu na prethodni saziv vijeća/skupštine JLS, posebno se ističe Općina Iljaš gdje je u poređenju sa prethodnim sazivom 5 žena više, dok je, sa druge strane, u Općini Maglaj 8 žena manje (grafikon 20).

Tabela 36 – Prikaz udjela žena članica vijeća/skupština za svaku JLS (FBiH)

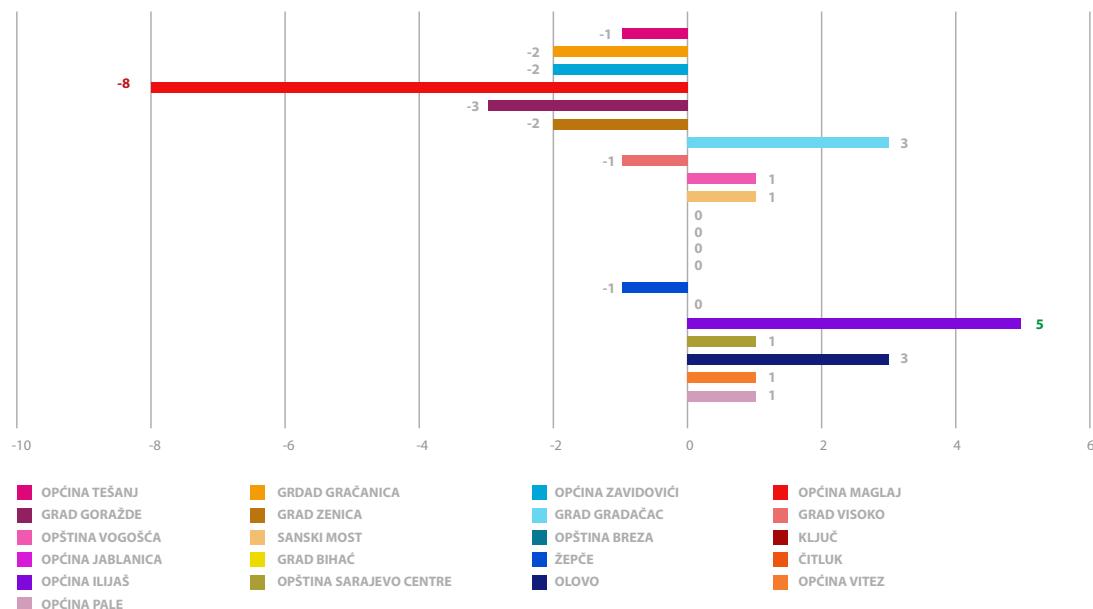
Entity	JLS	Ukupan broj članova JLS skupština	Broj žena članica JLS skupština nakon lokalnih izbora 2020.	Broj žena članica JLS skupština u prethodnom sazivu	Udio žena nakon lokalnih izbora 2020.	Razlika broja žena članica JLS skupština u odnosu na prethodni saziv
FBiH	OPĆINA PALE (FBiH)		4	3	36.4%	+1
FBiH	OPĆINA VITEZ	25	9	8	36.0%	+1
FBiH	OLOVO	17	6	3	35.3%	+3
FBiH	OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	31	10	9	32.3%	+1
FBiH	OPĆINA ILJAŠ	25	7	2	28.0%	+5
FBiH	ČITLUK	25	6	6	24.0%	0
FBiH	ŽEPČE	25	6	7	24.0%	-1
FBiH	GRAD BIHAĆ	30	7	7	23.3%	0
FBiH	OPĆINA JABLANICA	19	4	4	21.2%	0
FBiH	KLJUČ	25	5	5	20.0%	0
FBiH	OPŠTINA BREZA	21	4	4	19.0%	0
FBiH	SANSKI MOST	31	5	4	16.1%	+1
FBiH	OPŠTINA VOGOŠĆA	27	4	3	14.8%	+1
FBiH	GRAD VISOKO	21	3	4	14.3%	-1
FBiH	GRAD GRADAČAC	30	4	1	13.3%	+3
FBiH	GRAD ZENICA	31	3	5	9.7%	-2
FBiH	GRAD GORAŽDE	25	2	5	8.0%	-3
FBiH	OPĆINA MAGLAJ	25	2	10	8.0%	-8

FBIH	OPĆINA ZAVIDOVIĆI	29	2	4	6.9%		-2
FBIH	GRAD GRAČANICA	30	2	4	6.7%		-2
FBIH	OPĆINA TEŠANJ	25	1	2	4.0%		-1

Grafikon 19 – Prikaz udjela žena članica vijeća/skupština za svaku JLS (FBiH)

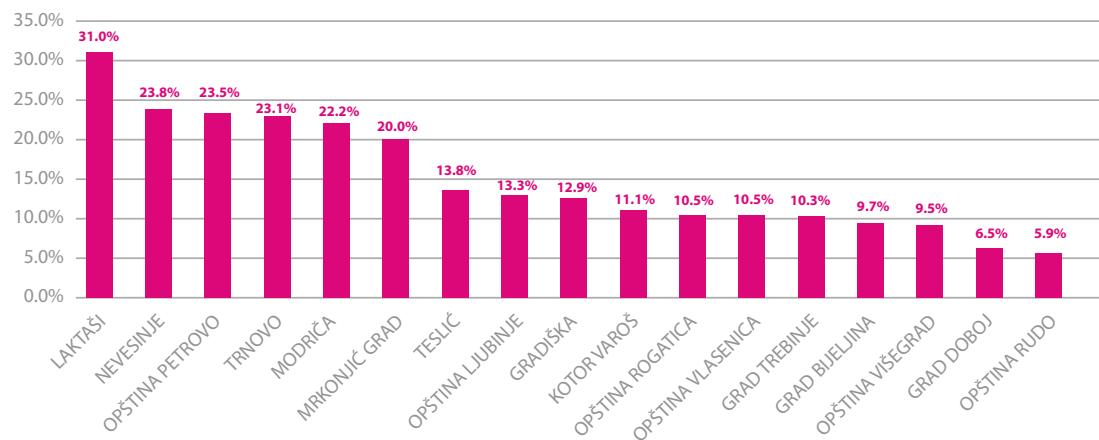
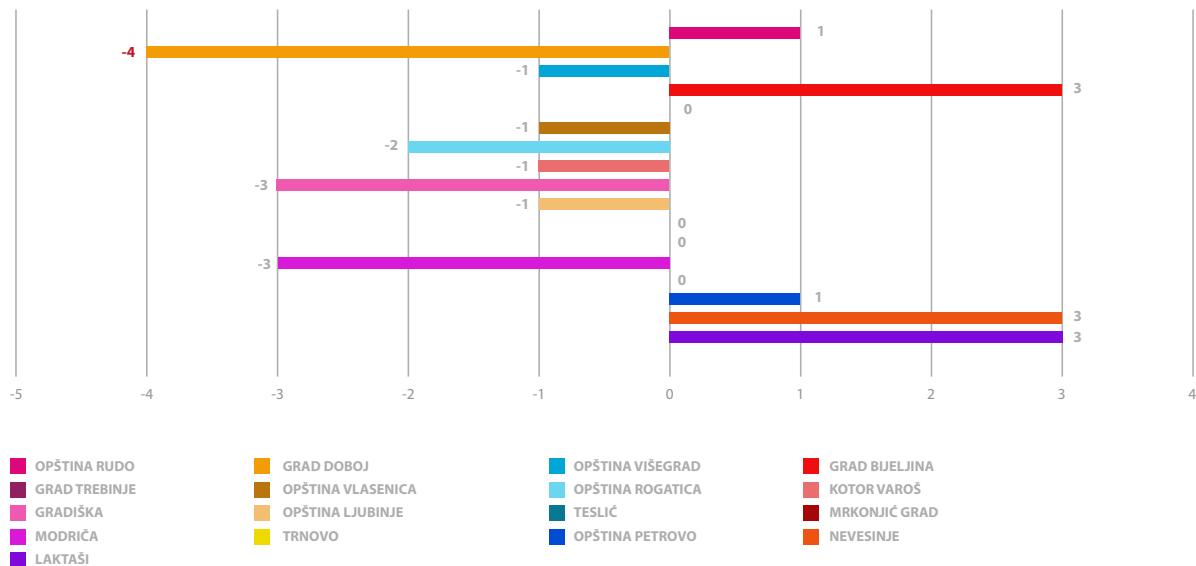
Grafikon 20 – Razlika u broju članica vijeća JLS u odnosu na prethodni saziv (FBiH)

U JLS u Republici Srpskoj u tri JLS je broj žena povećan za 3 članice u odnosu na prethodni saziv skupštine i to u JLS Laktaši, JLS Nevesinje i JLS Grad Bijeljina. Najveće smanjenje broja članica u odnosu na prethodni saziv skupštine je evidentan u JLS Grad Doboju, gdje su 4 članice manje u novom sazivu.

Tabela 37 – Prikaz udjela članica skupština za svaku JLS (RS)

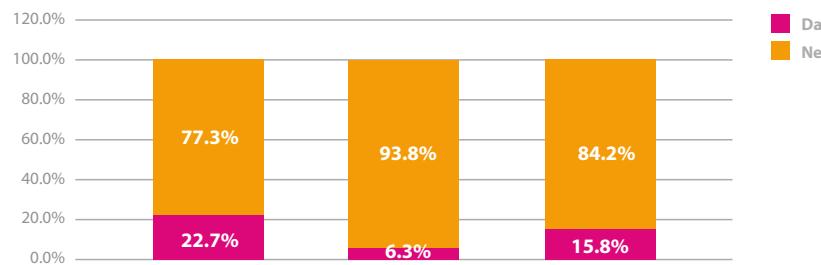
Entity	LG	Total number of women councillors	Number of women councillors after the 2020 local election	Number of women councillors in the previous term	Share of women after the 2020 local election	Difference in the number of women councillors between the current and previous term
RS	LAKTAŠI	29	9	6	31.0%	 3
RS	NEVESINJE	21	5	2	23.8%	 3
RS	OPŠTINA PETROVO	17	4	3	23.5%	 1
RS	TRNOVO	13	3	3	23.1%	 0
RS	MODRIČA	27	6	9	22.2%	 -3
RS	MRKONJIĆ GRAD	25	5	5	20.0%	 0
RS	TESLIĆ	29	4	4	13.8%	 0
RS	OPŠTINA LJUBINJE	15	2	3	13.3%	 -1
RS	GRADIŠKA	31	4	7	12.9%	 -3
RS	KOTOR VAROŠ	27	3	4	11.1%	 -1
RS	OPŠTINA ROGATICA	19	2	4	10.5%	 -2
RS	OPŠTINA VLASENICA	19	2	3	10.5%	 -1
RS	GRAD TREBINJE	29	3	3	10.3%	 0
RS	GRAD BIJELJINA	31	3		9.7%	 3
RS	OPŠTINA VIŠEGRAD	21	2	3	9.5%	 -1
RS	GRAD DOBOJ	31	2	6	6.5%	 -4
RS	OPŠTINA RUDO	17	1	0	5.9%	 1
Prosjek		24.47	4.12	4.47		

Grafikon 21 – Prikaz udjela članica skupština za svaku JLS (RS)**Grafikon 22 – Razlika u broju članica skupština opština u odnosu na prethodni saziv (RS)**

Što se tiče broja žena na funkciji predsjedavajuće skupštine/vijeća, vidimo da su i na ovoj poziciji žene znatno manje zastupljene. Od ukupno 38 JLS, u samo 6 skupština/vijeća je predsjedavajuća žena (15,8%). Po entitetima, stanje je nešto lošije u Republici Srpskoj, gdje je u samo 1 JLS na čelu skupštine žena (6,3%), dok je u Federaciji BiH 5 takvih JLS (22,7%).

Tabela 38 – Da li trenutno žena predsjedava skupštinom/vijećem?

P41. Da li trenutno žena predsjedava skupštinom/vijećem?						
Odgovori:	Da	Ne	Ukupno	Da	Ne	Ukupno
Entitet	N	N	N	%	%	%
FBIH	5	17	22	22.7%	77.3%	100.0%
RS	1	15	16	6.3%	93.8%	100.0%
Ukupno	6	32	38	15.8%	84.2%	100.0%

Grafikon 23 – Prikaz udjela žena članica skupština/vijeća za svaku JLS

Čak je u poređenju sa prethodnim sazivom evidentno smanjenje broja žena na poziciji predsjedavajuće skupštine/vijeća JLS. Na ukupnom uzorku od N=38 JLS vidimo da je na ovoj funkciji 5 žena manje u odnosu na prethodni saziv.

Tabela 39 – Da li je žena predsjedavala skupštinom/vijećem u prethodnom sazivu?

P42. Da li je žena predsjedavala skupštinom/vijećem u prethodnom mandatu							Razlika zatupljenosti žena na poziciji predsjedavajuće skupštine JLS u odnosu na prethodni mandat
Odgovori:	Da	Ne	Ukupno	Da	Ne	Ukupno	Razlika
Entitet	N	N	N	%	%	%	
FBIH	5	17	22	22.7%	77.3%	100.0%	-2
RS	1	15	16	6.3%	93.8%	100.0%	-3
Ukupno	6	32	38	15.8%	84.2%	100.0%	-5

Grafikon 24 – Razlika zastupljenosti žena na poziciji predsjedavajuće skupštin/vijećae JLS u odnosu na prethodni saziv (RS)

Zastupljenost žena na rukovodećoj poziciji klubova odbornika/vijećnika također je znatno manja u odnosu na muškarce. Čak je 26, od ukupno 38 JLS, ili 68,4%, navelo da žene nisu na ovoj poziciji. U JLS na području Federacije BiH samo su dvije JLS (Općina Maglaj i Općina Pale FBiH) u kojima jednu trećinu čine žene na rukovodećoj poziciji klubova vijećnika, zatim dvije (JLS Olovo i Općina Vitez) u kojima jednu četvrtinu čine žene na rukovodećoj poziciji, dok u 11 JLS žena uopće nema na ovoj poziciji.

Tabela 40 – Share of women in the leadership position on the councillors' caucuses (FBiH)

Entitet	JLS	P43. Ukupan broj klubova odbornika/vijećnika	P44. Broj klubova kojim rukovode žene	Udio žena u rukovodstvu klubova
FBiH	OPĆINA MAGLAJ	3	1	33.3%
FBiH	OPĆINA PALE (FBiH)	3	1	33.3%
FBiH	OLOVO	4	1	25.0%
FBiH	OPĆINA VITEZ	4	1	25.0%
FBiH	GRAD GRAČANICA	6	1	16.7%
FBiH	GRAD VISOKO	6	1	16.7%
FBiH	OPĆINA TEŠANJ	6	1	16.7%
FBiH	GRAD BIHAĆ	6	1	16.7%
FBiH	OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	7	1	14.3%
FBiH	OPŠTINA BREZA	9	1	11.1%
FBiH	ČITLUK	3	0	0.0%
FBiH	GRAD GORAŽDE	8	0	0.0%
FBiH	GRAD GRADAČAC	6	0	0.0%
FBiH	GRAD ZENICA	4	0	0.0%
FBiH	KLUČ	5	0	0.0%
FBiH	OPĆINA ILJAŠ	4	0	0.0%
FBiH	OPĆINA JABLJANICA	5	0	0.0%
FBiH	OPĆINA ZAVIDOVIĆI	8	0	0.0%
FBiH	OPŠTINA VOGOŠĆA	4	0	0.0%
FBiH	SANSKI MOST	3	0	0.0%
FBiH	ŽEPČE	4	0	0.0%
Prosjek		5.14	0.48	

U JLS na području Republike Srpske, broj klubova odbornika kojim rukovode žene je još manji nego u Federaciji BiH. Ukupno su u Republici Srpskoj samo dva kluba u kojima je na rukovodećoj poziciji žena (Kotor Varoš i Teslić), dok u ukupno 13 JLS žene nisu na rukovodećoj poziciji.

Tabela 41 – Udio žena u rukovodstvu klubova odbornik (RS)

Entitet	JLS	P43. Ukupan broj klubova odbornika/vijećnika	P44. Broj klubova kojim rukovode žene	Udio žena u rukovodstvu klubova
RS	KOTOR VAROŠ	4	1	25.0%
RS	TESLIĆ	5	1	20.0%
RS	GRAD DOBOJ	3	0	0.0%
RS	GRAD TREBINJE	5	0	0.0%
RS	GRADIŠKA	5	0	0.0%
RS	LAKTAŠI	3	0	0.0%
RS	MODRIČA	4	0	0.0%
RS	MRKONJIĆ GRAD	1	0	0.0%
RS	NEVESINJE	4	0	0.0%
RS	OPŠTINA LJUBINJE	3	0	0.0%
RS	OPŠTINA PETROVO	2	0	0.0%
RS	OPŠTINA ROGATICA	4	0	0.0%
RS	OPŠTINA VIŠEGRAD	3	0	0.0%
RS	OPŠTINA VLASENICA	5	0	0.0%
RS	TRNOVO	3	0	0.0%
RS	OPŠTINA RUDO	Nema podataka	0	0.0%
RS	GRAD BIJELJINA	Nema podataka	0	0.0%
Prosjek		5.20	0.34	

Tabela 42 – Broj klubova kojima rukovode žene

P44. Broj klubova kojima rukovode žene			
Odgovor	N	%	
0	26	68.42%	
1	12	31.58%	
Ukupno	38	100.00%	

U službama JLS su žene na rukovodećim pozicijama nešto zastupljenije u odnosu na prethodno posmatrane funkcije. Može se reći da su žene na rukovodećoj poziciji u nešto manje od polovine službi JLS na području Federacije BiH prednjače Grad Visoko sa 83,3% žena na

rukovodećim pozicijama službi, a odmah iza njega Općina Centar Sarajevo sa 78,6% i Sanski Most sa 71,4% žena na rukovodećim pozicijama.

U JLS na području Republike Srpske stanje je nešto bolje. U poređenju sa JLS na području Federacije, u Republici Srpskoj su na rukovodećoj poziciji žene u prosjeku u 3,22 službe, a u Federaciji BiH 3,05. JLS koje se posebno ističu na području Republike Srpske u kojima su na rukovodećim pozicijama službi žene su JLS Trnovo (100%), Opština Ljubinje (80%) i Opština Rogatica (80%).

Tabela 43 – Udio žena u rukovodstvu službi JLS (FBiH)

Entitet	JLS	P45. Ukupan broj JLS službi	P46. Broj JLS službi kojim rukovode žene	Udio žena u rukovodstvu klubova
FBiH	GRAD VISOKO	6	5	83.3%
FBiH	OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	14	11	78.6%
FBiH	SANSKI MOST	7	5	71.4%
FBiH	OPĆINA JABLANICA	6	4	66.7%
FBiH	GRAD ZENICA	15	8	53.3%
FBiH	GRAD GRAČANICA	6	3	50.0%
FBiH	OPĆINA ILIJAŠ	8	4	50.0%
FBiH	OPĆINA MAGLAJ	4	2	50.0%
FBiH	ŽEPČE	4	2	50.0%
FBiH	OPĆINA VITEZ	7	3	42.9%
FBiH	OPŠTINA BREZA	5	2	40.0%
FBiH	GRAD BIHAĆ	8	3	37.5%
FBiH	OLOVO	3	1	33.3%
FBiH	OPŠTINA VOGOŠĆA	12	4	33.3%
FBiH	ČITLUK	7	2	28.6%
FBiH	GRAD GORAŽDE	7	2	28.6%
FBiH	OPĆINA ZAVODOVIĆI	8	2	25.0%
FBiH	OPĆINA TEŠANJ	5	1	20.0%
FBiH	GRAD GRADAČAC	7	0	0.0%
FBiH	KLUČ	4	0	0.0%
FBiH	OPĆINA PALE (FBiH)	3	0	0.0%
Prosjek		6.95	3.05	

Tabela 43 – Udio žena u rukovodstvu službi JLS (RS)

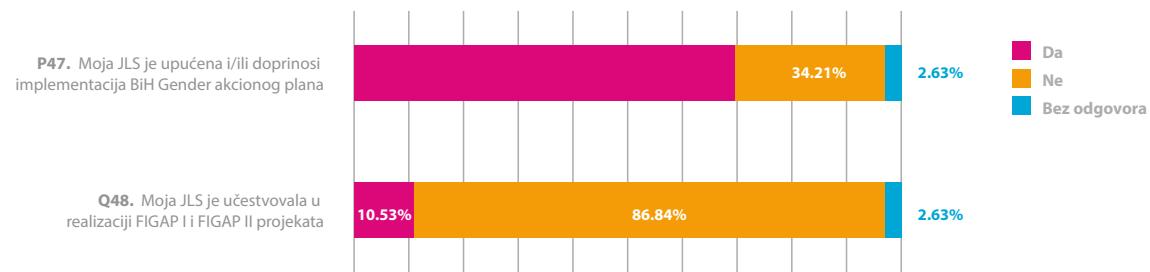
Entitet	JLS	P45. Ukupan broj JLS službi	P46. Broj JLS službi kojim rukovode žene	Udio žena u rukovodstvu klubova
RS	TRNOVO	3	3	100.0%
RS	OPŠTINA LJUBINJE	5	4	80.0%
RS	OPŠTINA ROGATICA	5	4	80.0%
RS	OPŠTINA PETROVO	4	3	75.0%
RS	NEVESINJE	5	3	60.0%
RS	OPŠTINA VIŠEGRAD	5	3	60.0%
RS	OPŠTINA RUDO	7	4	57.1%
RS	LAKTAŠI	15	8	53.3%
RS	KOTOR VAROŠ	9	4	44.4%
RS	MRKONJIĆ GRAD	6	2	33.3%
RS	GRAD BIJELJINA	14	4	28.6%
RS	MODRIČA	7	2	28.6%
RS	GRADIŠKA	11	3	27.3%
RS	TESLIĆ	8	2	25.0%
RS	GRAD DOBOJ	14	3	21.4%
RS	OPŠTINA VLASENICA	5	1	20.0%
RS	GRAD TREBINJE	9	1	11.1%
	Projek	7.32	3.22	

SARADNJA PO PITANJU RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Većina JLS smatra da je upućena i/ili doprinosi implementaciji BiH Gender akcionog plana (63,16%). Učešće u projektima FIGAP I i FIGAP II su potvrdile 4 od 38 JLS.

Tabela 44 – Saradnja po pitanju rodne ravnopravnosti (P47 – P48)

Odgovori:	Q47-Q48 - Cooperation on gender equality							
	Da	No	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	No	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
	N	N	N	N	%	%	%	%
P47. Moja JLS je upućena i/ili doprinosi implementacija BiH Gender akcionog plana	24	13	1	38	63.16%	34.21%	2.63%	100.00%
P48. Moja JLS je učestvovala u realizaciji FIGAP I i FIGAP II projekata	4	33	1	38	10.53%	86.84%	2.63%	100.00%

Grafikon 25 – Saradnja po pitanju rodne ravnopravnosti (P47 – P48)**Tabela 45 – Načini na koje bi se saradnja mogla intenzivirati**

P49 (d, e, f) - Navedite, kako bi se saradnja na pitanjima rodne ravnopravnosti mogla intenzivirati		
Odgovori:	N	%
Kroz izradu i implementaciju strategije/akcionog plana i održavanje seminara/edukacija/obuka/radionica	17	22.08%
Kroz uspostavu kontakta i saradnje sa gender mehanizmima	13	16.88%
Kroz saradnju i pomoć u realizaciji zajedničkih projekata	12	15.58%
Kroz projekte orijentisane na ekonomsko osnaživanje žena i jačanje uloge žene	7	9.09%
Kroz utjecaj na donošenje zakona i poboljšanje zakonske regulative o rodnoj ravnopravnosti, uključenost lokalne zajednice u provođenje zakona	4	5.19%
Kroz promociju rodne ravnopravnosti među građanima/građankama	3	3.90%
Nešto drugo	21	27.27%
Ukupno	77	100.00%

Kada je u pitanju saradnja sa entitetskim gender centrima, u JLS na području Federacije BiH 4 JLS su navele da imaju dobru saradnju (19,05%) i to su JLS Sanski Most, Općina Vitez, Općina Tešanj i JLS Žepče, dok je na području Republike Srpske 10 JLS navelo da imaju dobru saradnju (58,82%).

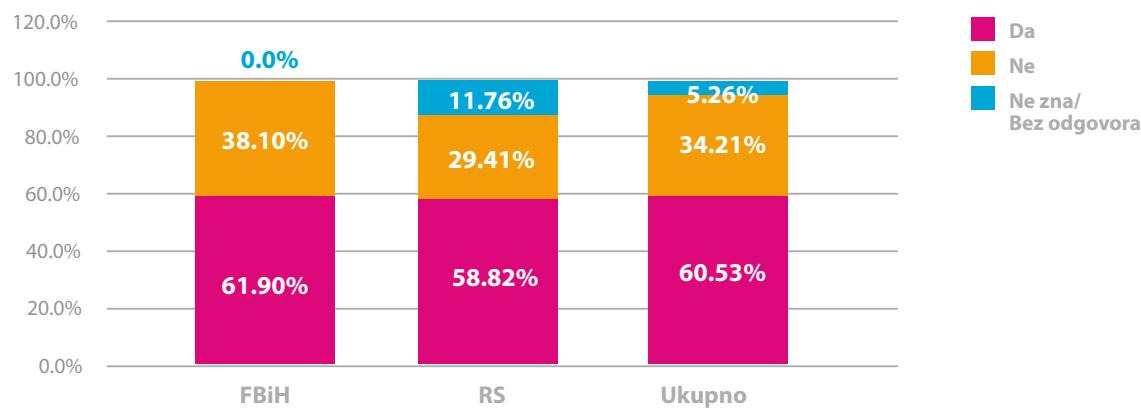
Tabela 46 – Primjeri dobre saradnje sa entitetskim gender centrima

P50_(a, b, c) - Navedite razloge za dobru saradnju?			
JLS	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
SANSKI MOST	Potpisan sporazum o zajedničkoj implementaciji projekta za suzbijanje rodno zasnovanog nasilja u porodici u saradnji sa JU centrum za socijalni rad Sanski Most I Gender centrom Vlade FBiH		
OPĆINA VITEZ	Osnovan multidisciplinarni tim Općine Vitez koji u saradnji sa ostalim institucijama radi na osnaživanju kako žena tako i ostalih		
OPĆINA TEŠANJ	Komunikacija u toku izrade GAP	Ocjena usklađenosti LGAP	Dogovor oko saradnje pri realizaciji LGAP
ŽEPČE	Izrada Gender akcionog plana 2013-2015 ZRADA GENDER AKCIONOG PLANA 2013-2015	Podrška u implementaciji projekata iz GAP-a 2013-2015	Podrška u izradi GAP-a 2020-2024
LAKTAŠI	Učešće u projektima koje provodi Gender centar RS	Učešće na seminarima, konferencijama, edukacijama i slično	Podrška u izradi određenih dokumenata, informisanje i učešće u kampanjama koje provodi Gender centar
MODRIČA	U skladu sa preporukama GC definisan je protokol o saradnji o postupanju u slučaju nasilja u porodici	Savjetodavna podrška od strane GC	JLS redovno dostavlja podatke GC o realizaciji GAP-a
GRADIŠKA	Redovno izvještavanje o mjerama poduzetim na implementaciji Gender akcionog plana		
OPŠTINA VIŠEGRAD	Pružanje savjetodavne podrške	Unapređivanje rada kroz projekte i obuke	Pružanje informacija
TESLIĆ	Pomoć od strane entitetskog Gender centra prilikom izrade GAP-a		
OPŠTINA ROGATICA	Otvorenost u vezi sa svim pitanjima sa jedinicom lokalne samouprave		
NEVESINJE	Naša JLS biće uključena u projekat "Jačanje lokalnog kapaciteta u borbi protiv nasilja".		
GRAD TREBINJE	Logistička podrška u izradi akcionog plana	Razmjena podataka i informacija	
MRKONJIĆ GRAD	JLS ima dobru saradnju sa Vladom RS odnosno Gender centrom		
KOTOR VAROŠ	Informisanje o radu udruženja žena i mogućnost učešća žena preduzetnica na konferenciji ženskog preduzetništva		

Većina JLS smatra da je saradnja sa mjesnim zajednicama na temu rodne ravnopravnosti dobra. U Federaciji BiH njih 61,9% tako smatra, a u Republici Srpskoj 58,8%.

Tabela 47 – Smatram da naša JLS ostvaruje dobru saradnju sa mjesnim zajednicama na temu rodne ravnopravnosti

P51. Smatram da naša JLS ostvaruje dobru saradnju samjesnim zajednicama na temu rodne ravnopravnosti								
Odgovor:	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
Entitet	N	N	N	N	%	%	%	%
FBiH	13	8	0	21	61.90%	38.10%	0.00%	100.00%
RS	10	5	2	17	58.82%	29.41%	11.76%	100.00%
Ukupno	23	13	2	38	60.53%	34.21%	5.26%	100.00%

Grafikon 26 – Smatram da naša JLS ostvaruje dobru saradnju sa mjesnim zajednicama na temu rodne ravnopravnosti

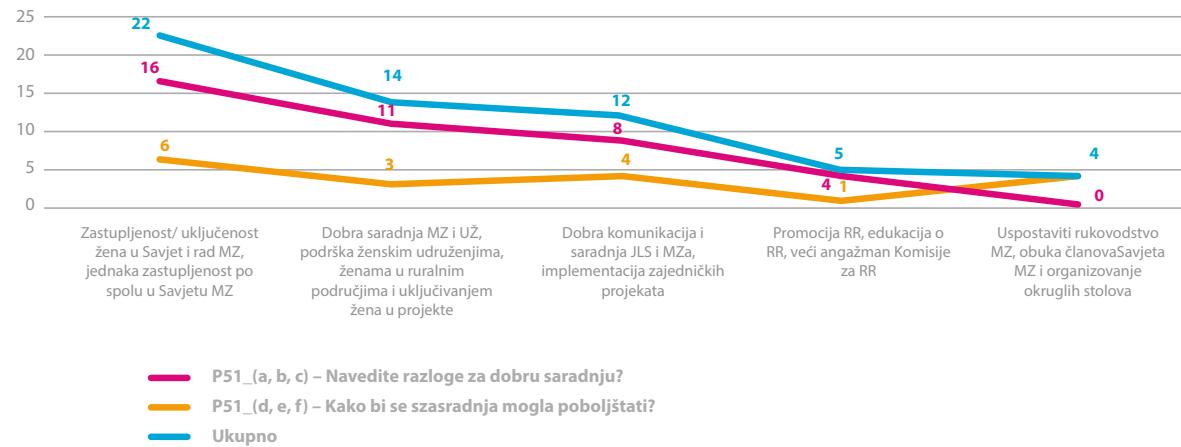
Kada govorimo o primjerima dobre saradnje, kao i o prijedlozima za poboljšanje saradnje sa mjesnim zajednicama, a na temu rodne ravnopravnosti, posebno se ističe „Zastupljenost/ uključenost žena u Savjet i rad MZ, jednaka zastupljenost po spolu u Savjetu MZ“ koji se spominje kao primjer ili prijedlog ukupno 22 puta. Na sljedećoj poziciji je „Dobra saradnja MZ i UŽ, podrška ženskim udruženjima, ženama u ruralnim područjima i uključivanje žena u projekte“, koji je naveden ukupno 14 puta.

Tabela 48 – Primjeri dobre saradnje

P51_(a, b, c) – Navedite razloge za dobru saradnju						
	FBiH	RS	Ukupno	FBiH	RS	Ukupno
Odgovori:	N	N	N	%	%	%
Zastupljenost/uključenost žena u Savjet i rad MZ, jednaka zatupljenost po spolu u Savjetu MZ	11	5	16	68.8%	31.3%	100.0%
Dobra saradnja MZ i UŽ, podrška ženskim udruženjima, ženama u ruralnim područjima i uključivanjem žena u projekte	5	6	11	45.5%	54.5%	100.0%
Promocija RR, veći angažman Komisije za RR	4	0	4	100.0%	0.0%	100.0%
Dobra komunikacija i saradnja JLS i MZa, implementacija zajedničkih projekata	4	4	8	0.0%	0.0%	0.0%
Uspostaviti rukovodstvo MZ, obuka članova Savjeta MZ u organizovanje okruglih stolova	0	0	0	0.0%	0.0%	0.0%
Neshto drugo	2	7	9	22.2%	77.8%	100.0%
Ne zna/Bez odgovora	13	11	24	54.2%	45.8%	100.0%

Tabela 49 – Prijedlozi za poboljšanje saradnje

P51_(d, e, f) Navedite kako bi se saradnja mogla poboljšati?						
	FBiH	RS	Ukupno	FBiH	RS	Ukupno
Odgovori:	N	N	N	%	%	%
Zastupljenost/uključenost žena u Savjet i rad MZ, jednaka zatupljenost po spolu u Savjetu MZ	3	3	6	50.0%	50.0%	100.0%
Dobra saradnja MZ i UŽ, podrška ženskim udruženjima, ženama u ruralnim područjima i uključivanjem žena u projekte	2	1	3	66.7%	33.3%	100.0%
Promocija RR, veći angažman Komisije za RR	3	1	4	75.0%	25.0%	100.0%
Dobra komunikacija i saradnja JLS i MZa, implementacija zajedničkih projekata	0	1	1	0.0%	100.0%	100.0%
Uspostaviti rukovodstvo MZ, obuka članova Savjeta MZ u organizovanje okruglih stolova	4	0	4	100.0%	0.0%	100.0%
Neshto drugo	4	3	7	57.1%	42.9%	100.0%
Ne zna/Bez odgovora	8	6	14	57.1%	42.9%	100.0%

Grafikon 27 – Primjeri dobre saradnje u usporedbi sa prijedlozima poboljšanja saradnje

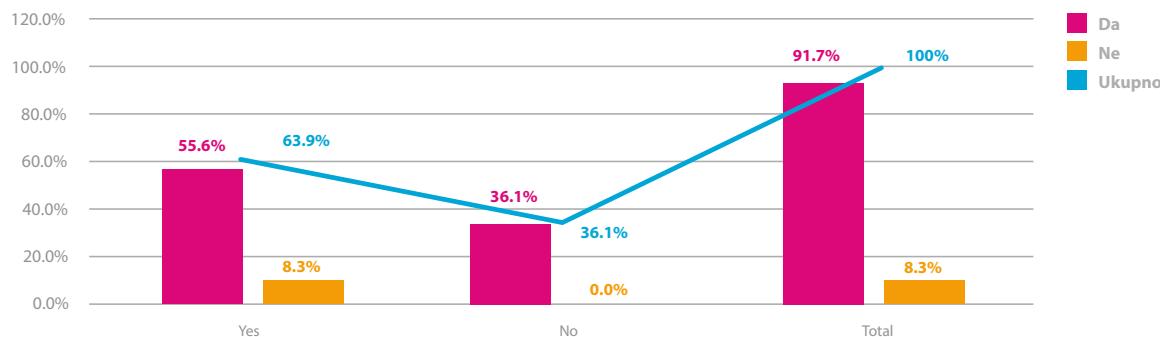
Uporedili smo i one JLS koje imaju komisiju za rodnu ravnopravnost u pogledu ocjene saradnje sa mjesnim zajednicama te dobili podatak da ukupno 20 JLS ima komisiju i također smatra da ostvaruju dobru saradnju sa mjesnim zajednicama. 55,6% JLS su dale odgovor na oba pitanja.

Tabela 50 – Poređenje JLS koje imaju komisiju za rodnu ravnopravnost i ostvaruju dobru saradnju sa MZ (N)

Usporedba P26 i P51 (N)	P51. Smatram da nasa JLS ostvaruje dobru saradnju sa mjesnim zajednicama na temu rodne ravnopravnosti		
P26. JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost	Da	Ne	Ukupno
Da	20	13	33
Ne	3	0	3
Ukupno	23	13	36

Tabela 51 – Poređenje JLS koje imaju komisiju za rodnu ravnopravnost i ostvaruju dobru saradnju sa MZ (%)

Usporedba P26 i P51 (%)	P51. Smatram da naša JLS ostvaruje dobru saradnju sa mjesnim zajednicama na temu rodne ravnopravnosti		
P26. JLS ima komisiju za rodnu ravnopravnost	Da	Ne	Ukupno
Da	55.6%	36.1%	91.7%
Ne	8.3%	0.0%	8.3%
Ukupno	63.9%	36.1%	100.0%

Grafikon 28 – Usporedba P26 i P51**Tabela 52 – Primjeri dobre saradnje (FBiH)**

Q51_(a, b, c) – Navedite razloge za dobru saradnju?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
JABLJANICA	Uključenost žena u rad Savjeta MZ-a je veoma dobar jer su organizovane rade u udruženjima žena koja su propoznala značaj uključivanja istih u rad Savjeta MZ-a.		
GRADAČAC	Sve je više aktivnosti u MZ koje organizuju žene a namjenjene su ženama, djeci.	Aktivnost i zastupljenost žena u organima mjesne zajednice je poboljšana	
ZENICA	Statutarno je predvidena zastupljenost žena u savjetu mjesnih zajednica	Saradnja sa stručnom ženskom nevladinom organizacijom "Medica" u ekonomskom osnaživanju žena u ruralnim naseljima	Podrška ženskom poduzetništvu "Sajam derdan" - Sajam ženskog poduzetništva
PALE (FBiH)	Stalna komunikacija između MZ-a i JLS	Nastojanja da se Zakon o rođnoj ravnopravnosti implementira u okviru suradnje MZa i JLS.	
VISOKO	Radi promocije jednakе zastupljenost muškaraca i žena u savjetima mjesnih zajednica		
TEŠANJ	Promovisanje i osnaživanje rodne ravnopravnosti	Učešće u programima finansiranja i podrške istih	Stimulisanje pri izboru žena u organima MZ
MOST	Povećanje broja žena u organima MZ	Unaprijeđena saradnja organa MZ sa udruženjima žena	
GRAČANICA	Posjete Komisije mjesnim zajednicama	Gradsko vijeće imenuje vijećnike uz zahtjev za poštivanje rodne ravnopravnosti	
ZAVIDOVICI	Organizovanje i davanje podrške organizacijama žena	Uključivanje žena u rad Savjeta mjesnih zajednica	Uključivanjem žena u sve segmente društva

KLJUČ	Izbor u Savjete Mjesnih zajednica i to posebno žena, međutim žene u ruralnim sredinama odnosno mjesnim zajednicama, pasivne su kao donosici odluka. Neophodno ih je animirati i dati im veći angažman u samom radu mjesnih zajednica.	To se može postići u bar nekoliko mjesnih zajednica kroz edukacije za žene i kreativne radionice kako bi ih se zainteresovalo za ulogu žene u zajednici.	
ČITLUK	Gleda se zastupljenost spola		
OLOVO	Edukacija žena	Važnost učestvovanja žena na izborima za organe MZ, uključivanje što većeg broja žena u organe MZ i sl.	
ŽEPČE	Dobra koordiniranost rukovodstva većina MZa sa općinom	Implementacija zajedničkih projekata u prethodnom periodu	

Tabela 52 – Primjeri dobre saradnje (RS)

Q51_(a, b, c) – Navedite razloge za dobru saradnju?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
VIŠEGRAD	Žene su zastupljene u svim Savjetima MZ, u nekim na čelu MZ, što bi trebalo da doprinese rješavanju rodno osjetljivih tema.		
NEVESINJE	Zainteresovanost opštinske uprave prema rješavanju problema MZ	Veliki broj mlađih i obrazovanih u Savjetu MZ zainteresovanih za poboljšanje kvaliteta života u MZ	Zastupljenost žena u Savjetu MZ i forumima za rješavnjje problema
VLASENICA	Uključivanje žena u projekte	Pomoći ženama iz mjesnih zajednica u ruralnim područjima (podsticaji u poljoprivredi)	Formiranje Savjeta mjesnih zajednica u koje su uključene žene
LAKTAŠI	Spremnost mjesnih zajednica da se uključe u aktivnosti koje se provode na lokalnom nivou	Učešće MZ u projektu "Jačanje uloge MZ u BiH"	Aktivni pojedinci i grupacije žena
GRADIŠKA	Ravnomjerna zastupljenost žena u savjetima MZ	Stalna komunikacija sa Savjetima MZ putem službenika za rad u MZ	
ROGATICA	Prilikom sproveđenja projekata u mjesnim zajednicama na području opštine vodimo računa o rodnoj ranopravnosti aplikanata.		
TRNOVO	Predstavnice Savjeta MZ daju prijedloge za budžet	Predlažu projekte	
MRKONJIĆ GRAD	Podrška projekta "Žene na selu"	Podrška ženama poduzetnicama na selu i saradnja sa JLS	Naša JLS svake godine obilježava 15.10. Međunarodni dan žena na selu

KOTOR VAROŠ	Opština je finansijski podržala osnivanje 2 udruženja žena u mjesnim zajednicama	Udruženje žena provodi programske aktivnosti u prostorijama Društvenog centra (opremanje sufinansirala opština kroz projekat Jačanje uloge MZ u BiH)	
TESLIĆ	JSL kroz službenike zarad na mjesnim zajednicama učestvuje u većini aktivnosti MZ, kao i u rješavanju tekućih pitanja	JLS kroz izbore u MZ, a na osnovu zakona poštuje rodnu ravnopravnost o propisanom zajednicama učestvuje u većini aktivnosti MZ, broju članova mjesne zajednice	
BIJELJINA	Nema podataka		

Tabela 53 – Prijedlozi za poboljšanje saradnje

Q51_(d, e, f) – Navedite kakobi se saradnja mogla poboljšati?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
VITEZ	Uključivanje više žena u Savjet mjesnih zajednica		
BIHAĆ	Obuka članova Savjeta	Bolja informiranost	Razno
GORAŽDE	Organizovanjem okruglih stolova na nivoima MZ-a	Kroz izradu i realizaciju zajedničkih projekata za žene u MZ-ima	Kroz jačanje kapaciteta žena u ruralnim MZ-ima
ILIJAŠ	Povećavanje broja žena u sastavu Savjeta MZ		
MAGLAJ	Prvo treba uspostaviti rukovodstvo MZ-a a potom raditi na ovoj temi. Rukovodstvo MZ nije uspostavljeno 3 godine.		
BREZA	Prilikom organizovanja izbora za savjete mjesnih zajednica podsticati žene na aktivnije učešće u donošenju odluka		
CENTAR SARAJEVO	Veći angažman nadležne Komisije	Veći angažman nadležne službe	Educiranje savjeta mjesnih zajednica
VOGOŠĆA	Kroz edukaciju građana	Upoznavanje sa pravima i obvezama	Okruglim stolom i sl.
MODRIČA	Veća zastupljenost žena u Savjetu mjesne zajednice		
TREBINJE	Konkretizovati i postaviti ciljeve radi osnaživanja žena u okviru jednog takvog mikro-okruženja. Prvenstveno napraviti analizu postojećeg stanja, sagledati potrebe, nedostatke i definisati prioritete u okviru primjene rodne ravnopravnosti.		
DOBBOJ	Implementirati projekte koji uključuju žene	Dati ženama veća ovlaštenja žene	

LJUBINJE	Većim učešćem žena u Savjetu i radu MZ	Promotivnim aktivnostima	
PETROVO	Konkretizacija uloge MZ uopšte	Podrška i obostrana odgovornost za oblast rodne/polne ravnopravnosti	Strengthening the role of LCs and possible transfer of duties and responsibilities
RUDO	Nema podataka		

Potrebu za poboljšanjem socijalnih usluga istaklo je ukupno 34 JLS (89,4%), dok svega 3 smatraju da poboljšanje nije potrebno.

S obzirom da je svaka JLS u okviru svog djelovanja navela različite projekte i saradnju sa udrugama, prikazujemo listu odgovora za svaku JLS u tabeli 58 niže.

Tabela 54 – Potreba za poboljšanjem socijalnih usluga

P52. Moja JLS ima potrebu za poboljšanjem socijalnih usluga (bolja obdaništa i sistemi učenja za djecu, sistemi brige i podrške za starije i nemoćne, servisi i usluge za osobe s invaliditetom)?								
Odgovor:	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
FBIH	20	1	0	21	95.24%	4.76%	0.00%	100.00%
RS	14	2	1	17	82.35%	11.76%	5.88%	100.00%
Ukupno	34	3	1	38	89.47%	7.89%	2.63%	100.00%

Tabela 55 – Primjeri dobre saradnje (FBiH)

P53_(a, b, c) – Navedite primjere dobre prakse socijalnih usluga u JLS?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
ČITLUK	Udruga SUSRET Tel. 036 642 736	Dom za djecu bez roditeljskog staranja "IVAN PAVAO II"	Majčino selo Međugorje 036 653 000, Milosrdni otac Međugorje 036 651 567
GRAD BIHAĆ	Aktivnosti Udruženja "Žene sa Une"		
GRAD GORAŽDE	Podrška uspostavljanju održive usluge pomoći u kući za stara lica u urbanom i ruralnom području	Koordinaciono tijelo po Protokolu postupanja nadležnih institucija/ ustanova i nevladinih zaštite i zbrinjavanja žrtava seksualnog i rodno sektora koje su nadležne za pružanje pomoći, baziranog nasilja kao i rad na prevenciji nasilja	
GRAD GRAČANICA	Finansiranje projektnih aktivnosti, loogopeda te obezbjeđenje prostora za Udruženje djece i raoditelja sa posebnim potrebama - Vera Mujić Predsjednica Udruženja -061/949-422	Zdravstvena zaštita osoba bez osiguranja	Sufinansiranje vantjelesne oplođnje; Pomoć nezaposeljenim porodiljama

GRAD GRADAČAC	Centar za aktivno starenje Gradačac, projekat Švajcarskog crvenog križa, kontakt osoba Ramiza Muftić 062 618 598	Dnevni Centar za djecu i odrasle sa posebnim potrebama u Dobrinju, Grad Visoko - iz Budžeta Grada Visoko	Udruženje žena oboljelih od karcinoma dojeke i drugih malignih oboljenja "Zmajice" - kontakt osobu Zijada Zrnić - 065 158 517
GRAD VISOKO	Izgradnja dječjeg obdaništa u naselju Prijeko, Grad Visoko-sredstva obezbiđena iz Budžeta Grada i Vlada FBiH, Služba za lokalni ekonomski, razvoj, komunalne, poslove, zaštitu okoline i javne nabavke Grada Visoko	Dnevni Cenar za djecu i odrasle sa posebnim potrebama u Dobrinju, Grad Visoko - iz Budžeta Grada Visoko se djelimično finansira	
GRAD ZENICA	Projekat Gradske kuhinje	Centar za ženska prava	Omogućavanje besplatnog korištenja prostora u vlasništvu grada za djelovanje klubova penzionera.
KLJUČ	Projekat "Osvijesti mladost, usreći starost" implementirao Crveni križ općine Ključ u Partnerstvu sa JU Centar za socijalni rad Ključ. Donator: UNDP BiH Usluga: Pružanje tuđe nege i pomoći osobama treće životne dobi u stanju socijalne potrebe.	Projekat: "Da bi inkluzija bila jaka, uključiti se treba osoba svaka" koji trenutno implementira UDRUŽENJE ZA ZAŠТИTU MENTALNOG ZDRAVLJA "TUNEL" KLJUČ; uz partnerstvo s JU Centar za mentalno zdravlje ključ i JU Centar za socijalni rad Ključ i Bosanski Petrovac. Donator: Asocijacija XY. Usluga: pružanje psihosocijalne usluge osobama sa mentalnim poteškoćama.	
OLOVO	Centar za socijalni rad, stalna saradnja sa pripadnicima navedene populacije, projekat mapiranja, odnosno izrada socijalne karte od strane Centra za socijalni rad na teritoriji Općine Olovno		
OPĆINA ILIJAŠ	Dnevni centar za djecu s poteškoćama u razvoju	NVO Organizacija Budi mi Drug za djecu s poteškoćama u razvoju	U saradnji s donatorima (Udruživanjem sredstava) planirana izgradnja kuće za udruženje Budi mi Drug
OPĆINA JABLJANICA	Nemamo primjere dobre prakse socijalnih usluga u našoj JLS		
OPĆINA MAGLAJ	Udruženja mladih mnogo doprinose na koordinaciji i radu sa mlađim van školskih aktivnosti		
OPĆINA PALE (FBIH)	Zapošljavanje određenog broja osoba u tekstilnoj OPĆINA PALE (FBIH) industriji posredstvom projekta SELLS (Caritas, općina)		
OPĆINA TEŠANJ	Izrađen objekat dnevnog centra za djecu sa posebnim potrebama	Planirana i započeta aktivnost građenja nove zgrade CSR	Formiran NVO Majke djece sa posebnim potrebama
OPĆINA VITEZ	Projekat UNDP-a, ReLOAD, Udruga za djecu sa teškoćama u razvoju		
OPĆINA ZAVIDOVICI	Udruženje roditelja djece sa poteškoćama u razvoju	Nabavka senzora za djecu oboljelu od dijabetesa	Finansiranje rada radionice za ortopedsku pomagala
OPŠTINA BREZA	Projekat "Korpa solidarnosti" projekat Centra za socijalni rad Breza	USAID Mirovni projekat PRO-Budućnost - donirani paketi za djecu i osobe sa posebnim potrebama	Humanitarna organizacija Katar Alkahira ! Qatar Charity iz Sarajeva ! donirane štep deke i prehrambeni proizvodi

OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Centri za zdravo starenje Općine Centar Sarajevo	Projekat Kuća njege sa organizacijom HILFWERKA	Centar za podršku porodicama sa djecom i osobama sa poteškoćama u razvoju
OPŠTINA VOGOŠČA	Saradnja privatnih i državnih obdaništa, poboljšanje uslova.	Pomoć osobama sa invaliditetom kroz NVO sektor, tj. udruženja koja su vezana za ovaj segment.	Neophodna briga o osobama treće životne dobi.
SANSKI MOST	Kvalitetna usluga domovima za stare i iznemogle (VITA NOVA, ZLATNA JESEN, AWO)	Projekat socijalnog zapošljavanja žena u ruralnim područjima (MZ Hrustovo)	
ŽEPČE	Za zajednicu radi, za porodicu zaradi JLS (općina komunalno)	Pomoć u kući (Crveni križ)	

Tabela 56 – Primjeri dobre saradnje (RS)

P53_(a, b, c) - Navedite primjere dobre prakse socijalnih usluga u JLS?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
GRAD BIJELJINA	Centar za socijalni rad - Dnevni centar za djecu u riziku i djecu sa poteškoćama	Drugi odgovor Fondacija "LARA" - više projekata	
GRAD DOBOJ	Centar za djecu sa smetnjama u razvoju	Dom za starija lica	Sigurna kuća i Prijateljska kuća
GRAD TREBINJE	Novčane doznake za novorođeno dijete	Finansiranje treće vantelesne oplodnje	Dozvane za učenike osnovnih i srednjih škola bez jednog ili oba roditelja
GRADIŠKA	Loklani volonterski servis - Udruženje Most Gradiška	Gradsko udruženje Crvni Krst Gradiška	
KOTOR VAROŠ	Obuka za izradu ručnih radova, Udruženje žena "Sreća", MZ Obodnik		
LAKTAŠI	Alternativni programi predškolskog vaspitanja i obrazovanja (djeca od 3-6 godina, sa naglaskom na ruralnu područja) UG Centar za djecu, mlade porodicu - 051 535 310: WWW.CDMPL.NET; cdmpl@cdmpl.net	Podizanje preduzetničkih kapaciteta žena na području MZ Laktaši i MZ Aleksandrovac – UG Osmjeh žene Laktaši - 065 189 530; 065 877 566; osmjehzene@gmail.com	SLUSAJTE, MLADI GOVORE! - CENTAR ZA DRUSTVENI RAZVOJ /CDR LAKTASI/; www.CDRLAKTASI.BOOKMARK.COM; CDRLAKTASI@GMAIL.COM
MODRIČA	Dnevni centar za djecu sa posebnim potrebama, Centar za socijalni rad, Jelena Antić (065/785- 854)	Vrtić sa inkluzivnim programom, Ljubica Đekić, direktor, 053/810-762	Sigurna kuća, UG Budućnost, Biljana Đukić, 065/278-821
MRKONJIĆ GRAD	Projekti MZ, projekti NVO i projekti mladih	Inicijative građana su svakako primje dobre prakse	Prakse koje se tiču tema koje su navedene, a sposobno pitanje socijalne prakse
NEVESINJE	Udruženje Multiple skleroze regije "Istočna Hercegovina" projekat zapošljavanje OSI u Udruženju preko projekta "I ja znam raditi"- Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida Republike Srpske. Zaposlena jedna ženska osoba i radimo na proširenju kapaciteta da omogućimo zaposlenje još jedne OSI.	Opština Nevesinje je u 2021. godini pored smanjena budžeta svim budžetskim korisnicima odlučila povećati plate (uskladiti sa odlukom Ministarstva o najmanjim platama u RS) svih zaposlenih (11-8 žena i 3 muškarca) u Udruženju djece i omladine sa posebnim potrebama Moja Nada iz Nevesinja.	Udruženje MSI mlade košarkašice (KK Velež-12 djevojaka) je preko projekta odobrenog od strane Fondacije Mozaik i opštine Nevesinje (30% učešća u novcu) uspjelo adaptirati košarkaski teren na otvorenom i tak sprava za vježbanje koje se nalaze pored terena. 4. Streljački Klub Sveti Dimitrije Nevesinje uz pomoć Ministarstva omladine i sporta realizovalo projekt "Pravo u metu" nabavke opreme i vazdušnih pušaka za mlade takmičare (3 djevojke i 2 momka)

OPŠTINA LJUBINJE	Subvencionisanje troškova plaćanja komunalnih usluga za socijalno ugrožene kategorije stanovništva		
OPŠTINA PETROVO	Volonterska mreža za ciljnu grupu	Redovna planirana i vanredna podrška majkama, djeci, samohranim roditeljima, sa nedovoljnim primanjima, bolesnim	Uspostavljanje dječjeg vrtića (start 2020 do kraja 2021)
OPŠTINA ROGATICA	Projekat „Integriranje rodne ravnopravnosti“, kontakt: Rada Limić	Projekat „Podrška izradi Gender akcijskih planova u osam lokalnih zajednica u BiH“, kontakt: Aleksandra Kovačević	
OPŠTINA RUDO	Projekat Gerento domaćice		
OPŠTINA VIŠEGRAD	Opština izdvaja preko million KM iz budžeta za socijalna pitanja a Centar za socijalni rad na osnovu svojih evedincija i pravilnika novac doznačava građanima u stanju socijalne potrebe. Opština je u završnoj fazi izgradnje zgrada za građane u stanju socijalne potrebe	Opština u kontinuitetu ima dobru i produktivnu saradnju sa NVO: "Nove nade" sa kojima je implementiran projekat podrške ženama u ruralnom području, "Moj prijatelj" Udržanje osoba sa posebnim potrebama i "4 i više" udruženje višečlanih porodica, imaju podršku kroz projektno finansiranje iz budžeta opštine	Udruženje žena "Most", sa Caritasom CH u BiH opština trenutno provodi projekt SELLS, a sprovedla je i niz drugih projekata koji se tiču mladih ranjivih kategorija kroz projekte UNDP-a, HELP-a, YEP-a i drugih
OPŠTINA VLASENICA	Projekat razvoja biznisa marginalizovanih grupa žena koji se finansirao i sufinansirao sredstvima USAID/PPMG i iz budžeta opštine Vlasenica. Podržano 6 biznis planova marginalizovanih grupa žena. Ukupna vrijednost projekta 60.000KM. Opština Vlasenica - Željko Damjanović-Šef odsjeka za razvoj - 056/490- 159; 065/808-597; zeljkod@opsintavlasenica.org	Projekat "Osnaživanje poljoprivrednih, poduzetničkih i uslužnih poduzeća pod vodstvom žena". Projekat je podržan od strane Udržanja za razvoj i afirmaciju društva "NODAS" Sarajevo i opštine Vlasenica. Podržano je 30 odabralih korisnika i jedno Už. Ukupna vrijednost projekta je 234.000KM. Opština Vlasenica - Željko Damjanović-Šef odsjeka za razvoj - 056/490- 159; 065/808-597; zeljkod@opsintavlasenica.org	Projekat „Ekonomsko osnaživanje soc. i mat. ugroženih osoba i mladih osoba kroz proizvodnju povrća u plastenicima na području opštine Vlasenica“. Projekat finansiran od strane organizacije Muslim Aid i iz budžeta Opštine Vlasenica. Projektom su unaprijeđeni kapaciteti 20 poljop. proizvođača putem nabavke plastenika površine 100m2, sa sadnim mat., sistemom za navodnjavanje i ostalom opremom. Prednost pri odabiru korisnika imale su žene iz soc. ugroženih kateg. Vrijednost projekta 47.00
TESLIĆ	Subvencija vodosnadbijevanja za socijalno ugrožene stanovnike	Podrška zapošljavanja marginalizovanih grupa	Omladinska banka
TRNOVO	Besplatan boravak u igraonici za svu djecu	Stara i invalidna lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe dobivala su pakete koje je obezbjeđivala opština kao i ogrevno drvo u količini 5 prostornih metara.	U saradnji sa OOCK Trnovo kontaktirana su stara i invalidna lica kako bi iskazivali svoje potrebe za hranom i lijekovima tako da us volonteri CK za njih dostavljali hranu i lijekove.

Važno je naglasiti da su sve JLS (N=38) izrazile spremnost za uspostavu partnerstava za unaprijeđenje socijalnih usluga u zajednici te da također sve smatraju da postoji potreba za uvođenjem socijalnih inovacija koje bi provele u lokalnoj zajednici.

S obzirom da je svaka JLS bila uključena u realizaciju različitih projekata te da su sve navele projekte koji su važni sa svaku lokalnu zajednicu, odgovor svake JLS je prikazan u tabeli 57.

Tabela 57 – Spremnost na partnerstva

	P54. Moja JLS bila spremna napraviti partnerstva kako bi unaprijedila socijalne usluge u zajednici?		P55. Moja JLS ima potrebu za uvođenjem socijalnih inovacija?		P57. Moja JLS bi bila spremna napraviti partnerstva kako bi stavila u praksu socijalne inovacije u zajednici	
	Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne
Entitet	N	N	N	N	N	N
FBiH	21	0	21	0	21	0
RS	17	0	17	0	17	0
Ukupno	38	0	38	0	38	0

Tabela 58 – Primjeri dobre prakse (FBiH)

P56_(a, b, c) – Navedite primjere dobre prakse socijalnih inovacija u JLS?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
ČITLUK	Majčino selo, ustanova za predškolski odgoj i socijalnu skrb	Milosrdni otac, Udruga za pomoć u rehabilitacijovisnika	Suorganizacija općine Čitluk i Udruge Susret od djeci sa posbenim potrebama
GRAD BIHAĆ			
GRAD GORAŽDE	Formiranje socijalnog preduzeća za ugrožene kategorije stanovništva	Jačanje uloge žena u ruralnim mjesnim zajednicama (UG SEKA Goražde)	Edukacija i izrada ručnih radova - UŽ Sehara Goražde
GRAD GRAČANICA	Finansiranje prostora, projektnih aktivnosti i kordinatora Omladinskog centra. Omladinski centar je multifunkcionalan prostor koji je na usluzi svim organizacijama civilnog društva i pomaže u kreiranju i poboljšanju socijalnih usluga u gradu Gračanica - Kontakt: Kerim Grbić Kordinator Centra 062/820-975		
GRAD GRADAČAC	Za potrebe udruženja žena oboljelih od maligne bolesti "Zmajice" u 2020. god. nabavljeno kombi vozilo i obezbjeđeno gorivo za prevoz pacijenata koji primaju hemoterapiju na UKC Tuzla. Sredstva obezbjeđena u budžetu Grada Gradačca.		

GRAD VISOKO	Inovacije u oblasti zaštite životne sredine (Odsjek za komunalne poslove Grada Visoko)	Unaprijeđenje rada Dnevnog centra za djecu i odrasle sa posebnim potrebama u Dobrinju, Grad Visoko	
GRAD ZENICA	UNDP-Stambeno zbrinjavanje lica koja su stradala u poplavama (projekat je realizirao Grad Zenica uz pomoć UNDP-a i ASB)	CRS-Humanitarna pomoć starijim osobama u riziku	Muslim Aid - Ekonomsko osnaživanje socijalno i materijalno ugroženih osoba i mlađih osoba kroz proizvodnju povrća u plastenicima na području Grada Zenice
KLJUČ	Resocijalizacija maloljetnika koji su u sukobu sa zakonom - Omladinski razvojni Centar Dekameron učestvuje u suradnji sa JU Centar za socijalni rad Ključ Tužilaštvom USK-a u provedbi mjere "uključivanje u rad bez naknade u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja" u skladu sa zakonom Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 7/14) i Uredbom o primjeni odgojni	Udruženje "Lejla", pružanje usluga djeci sa poteškoćama u razvoju. Usluge: Logopeda i psihologa.	Postoji inicijativa za novim modelom pružanja socijalnih usluga koji bi predstavljao suradnju između javnog i nevladinog sektora gdje je fokus na rodno-zasnovano nasilje kroz osnivanje Centra za psihosocijalno osnaživanje i rehabilitaciju. Odnosno, kako bi se odgovorilo stvarnim potrebama ove ranjive kategorije stanovništva kreiran je jedinstven inovativni program mjera koji će biti dopuna u radu i olakšan rad javnim institucijama i profesionalcima. JLS daje punu podršku ovoj inicijativi.
OLOVO	Izrada socijalne karte od strane Centra za socijalni rad na teritoriji Općine Olovo		
OPĆINA ILIJAŠ	Sanacija i opremanje vrtića u Ilijašu za uspostavljanje dvije nove odgajne grupe	Nabavka IT opreme za realizaciju online nastave	Kontinuiranja izgradnja u obrazovnu infrastrukturu, izgradnja produženog boravka
OPĆINA JABLJANICA	Nemamo primjera dobrih socijalnih inovacija u našoj JLS		
OPĆINA MAGLAJ	Inicijativa jednog vijećnika da se u budžet uračunaju sredstva za umjetnu oplodnju	Inicijativa jednog vijećnika da se domu zdravlja kupi aparat za identifikaciju/mjerenje stepena autizma	
OPĆINA PALE (FBIH)	Nismo imali socijalnih inovacija		
OPĆINA TEŠANJ	Stipendije studentima i podsticaji za mlade	Sufinansiranje vantjelesne oplodnji	Podsticaji privatnim obdaništima
OPĆINA VITEZ	Izgradnja mrijestilišta, Udruga sportskih ribolovaca, Dragan Jonjić	UG Svetlo Vitez, Život sa Covidom, Dragica Jurčević	
OPĆINA ZAVIDOVICI	Pružanje podrške ženama radi suzbijanja nasilja u porodici	Suzbijanje prosjačenja	Udruženje MALA SIRENA, za djecu sa poteškoćama u razvoju
OPŠTINA BREZA	Izrada socijalne karte na području opštine - Inicijativa JU Centar za socijalni rad Breza	Centar za zdravo starenje - Inicijativa JU Centar za socijalni rad Breza	
OPŠTINA CENTAR SARAJEVO	Sufinansiranje postupka vantjelesne oplodnje	Poboljšanje socio-ekonomskog položaja starijih osoba kroz projekte Centri za zdravo starenje.	Podrška osobama i djeci sa poteškoćama u razvoju kroz Centar za podršku porodicama sa djecom i osobama sa poteškoćama u razvoju

OPŠTINA VOGOŠĆA	Formiranje "Centra za zdravo starenje", Općina Vogošća	Kulturna socijalizacija kroz projekte NVO sekotora. Projekat "Očuvanje kulturnog nasljeđa" realizira OU "Aktiva 2014"	Neophodna digitalizacija protokola, uvezivanje sistema putem interneta, digitalni obrasci, posebno olaksanje za gradjane.
SANSKI MOST	Projekat socijalnog zapošljavanja žena u ruralnim područjima u saradnji sa MZ Hrustovo		
ŽEPČE	Pomoć za povećanje nataliteta kroz dječiji doplatak po svakom rođenom djetetu JLS		

Tabela 59 – Primjeri dobre prakse (RS)

P56_(a, b, c) - Navedite primjere dobre prakse socijalnih inovacija u JLS?			
Odgovori:	Prvi odgovor	Drugi odgovor	Treći odgovor
GRAD BIJELJINA	Pitanja socijalne zaštite su nadležnost Centra za socijalni rad, čija nadležnost se temelji na primjeni zakona o socijalnoj zaštiti a gradska uprava djeluje kao partner i finansijer u ovoj oblasti		
GRAD DOBOJ	Socijalno poduzetništvo	Stambene jedinice za malde bračne parove	
GRAD TREBINJE	Izgradnja vrtića, Pomoć učenicima teškog materijalnog statusa za odlazak na ekskurzije, Pomoć djeci iz ruralnih područja, Pomoć suprugama umrlih boraca, Sambeno zbrinjavanje izbjeglih i raseljenih lica, Sufinansiranje prevoza učenika iz ruralnih područja, Finansiranje putem Grantova iz oblasti društvene brige o starima, nacionalnih manjina i povratnika, Grantovi iz oblasti zdravstveno-invalidske zaštite, Grant za sufinsiranje projekata iz socijalno-humanitarnih aktivnosti i sl.	Unaprijeđenje obdaništa i više projekata za predškolsku djecu, Projekti za podrške za starije, nemoćne i osobe sa invaliditetom, Projekti za porodice u stanju socijalne potrebe i sl.	Svi navedeni projekti su isključivo finasirani iz Grada Trebinja, putem Javnih poziva bez podrške NVO, privatnog sektora i dr.. Sve prethodno navedene projekte (Q56a,b) koji se realizuju već 5 godina bi bilo dobro proširiti i na druge kategorije i u saradnji sa NVO i privatnog sektora.
GRADIŠKA	Rad društvenog centra u kojem se održavaju edukacije kao i sastanci različitih grupa, kao i volonterski rad za prikupljanje humanitarne pomoći		
KOTOR VAROŠ	Implementacija projekta "Ponosna kartica RS" za porodice sa 3 i više djece"		
LAKTAŠI	Svojim rukama ka samostalnosti UG Osmjeh žene Fond omladinske mobilnosti (FOM), UG Centar za Laktaši -065 189 530; 065 877 566; osmjejhzene@gmail.com	Fond omladinske mobilnosti (FOM), UG Centar za Laktaši -065 189 530; 065 877 566; osmjejhzene@gmail.com djecu, mlade i porodicu - 051 535 310; www.cdmpl.net; cdmpl@cdmpl.net	OMLADINSKA POLITIKA LAKTAŠI - ISTRAŽI, URADI - CENTAR ZA DRUŠTVENI RAZVOJ (CDR LAKTAŠI); www.cdrlaktasi.bookmark.com; cdrlaktasi@gmail.com
MODRIČA	Centar za zdravo starenje, Udruženje penzionera, Svetlana Gajić, 065/595-269	Kafe Slastičarna "SUNCE", Udruženje građana za pomoć licima sa posebnim potrebama, Radovan Todorović 065/835-779	Socijalno stanovanje

MRKONJIĆ GRAD	Projekti koje realizuje JU Centar za socijalni rad u partnerstvu JLS Mrkonjić Grad		
NEVESINJE	Naša JLS usvojila je sve zakonske akte na koje smo obavezni prema zakonu o socijalnom stanovanju, a u toku je implementacija projekta na izgradnji višestambene zgrade za socijalno ugrožene kategorije i raseljena lica čija je vrijednost blizu 400.000,00 Eura.		
OPŠTINA LJUBINJE	JLS nema socijalnih inovacija		
OPŠTINA PETROVO	Prevoz za školsku djecu u cjelini budžetski pokriva opština	Planirana budžetska podrška za porodice za prvorođeno dijete i porodice sa 3 i 3+ djece	Podrška udruženjima žena koje postoje i osnivanju novih
OPŠTINA ROGATICA	Udruženje žena "SNOP" - Slađana Vujić 065 195 596	Kontakt: Udruženje žena „Podrinje“ Vlasenica (Desanka Nikolić - 065/208-597 uzpodrinjevl2@yahoo.com)	Udruženje 4 PLUS - Ivana Nikolić 065 568 296
OPŠTINA RUDO	Sajam domaćih proizvoda (inicijativa koja je okupila NVO, privatni i javni sektor)	U saradnji sa NVO opština je prvo podržala Centar za dnevno zbrinjavanje djece i mlađih u Rudom, kao i igraonicu za predškolsku djecu "Neven". Danas su oba projekta institucionalizovana u okviru Centra za socijalni rad kao inkluzivna ustanova.	
OPŠTINA VIŠEGRAD	Mehanizam: Dobrom socijalnom inovacijom možemo smatrati potpisivanje Protokola o saradnji, multisektorskog tima za postupanje u slučaju nasilja u porodici. Na ovaj način smo umrežili sve relevantne institucije a Opština Višegrad je na čelu. Ovaj model se pokazao izuzetno uspešnim.	Projekat: Modernizacija Doma zdravlja - Unaprjeđenje ultrazvučne dijagnostike koji je imao za rezultat stavljanje u funkciju nove, savremene opreme, promovisanje usluga DZ i obavljanje preventivnih pregleda ranjivih grupa stanovništva. Projekat je finansijski podržan od strane Vlade Švajcarske i UNDP-a	
OPŠTINA VLASENICA	UŽ "Podrinje" Vlasenica i UG "Vive žene" Tuzla- Održavanje edukativnih radionica sa velikim brojem učesnika na teme: pomoći ženama iz socijalno ugroženih kategorija, povjerjenje, pomirenje, ravnopravnost polova, nasilje nad ženama. Edukacije su doprinijele podizanju svijesti društvene zajednice o osjetljivim pitanjima - socijalnost, jednakosti polova, uloga žene u društvu. Kontakt: Desanka Nikolić 065 208 597; uzpodrinjevl2@yahoo.com; UG VIVE ZENE - vivezene@bih.net.ba	Udruženje žena "Podrinje" Vlasenica-Dekupič radionice za žene; učesnice su se družile, razmjenjivale pozitivna iskustva, stvarale, istraživale... Takođe, savladavanje dekupič tehnike otvara mogućnost bavljenja ovom tehnikom u smislu pokretanja biznisa. Kontakt: Udruženje žena „Podrinje“ Vlasenica (Desanka Nikolić-065/208-597 uzpodrinjevl2@yahoo.com)	
TESLIĆ	Opštinska uprava je realizovala projekt PPMG (program pomoći marginalizovanim grupama), nakon čega je žena pokrenulo vlastite biznise.	Opštinska uprava prilikom provođenja sličnih projekata (kao PPMG) dodatni broj bodova daje pripadnicima marginalizovanih grupa, kao ženama iz ruralnih područja opštine.	
TRNOVO	Saradnja sa Crvenim Krstom	Prikupljanje pomoći za socijalno ugroženo stanovništvo, samohrane majke, za majke sa djecom sa posebnim potrebama.	

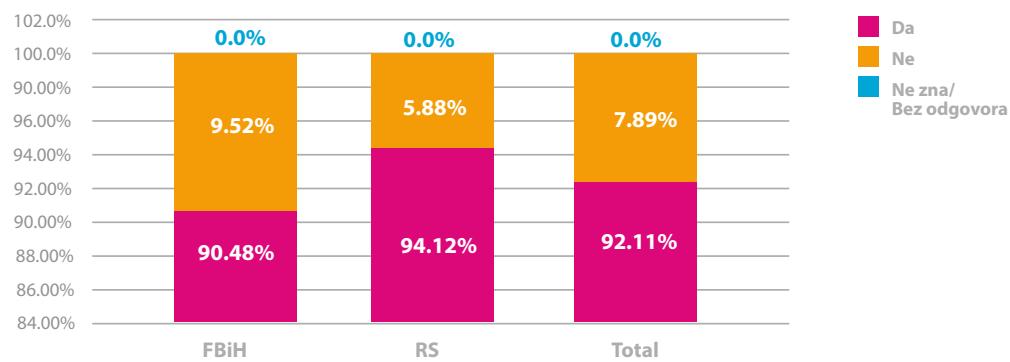
STAVOVI

Većina JLS smatra da bi sa lakoćom obavila razgovor sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti. Ako posmatramo rezultate po entitetima, broj pozitivnih odgovora na navedeno pitanje nešto je veći u Republici Srpskoj nego u Federaciju BiH, međutim, s obzirom da se radi o relativno malom uzorku ispitanika, ova razlika je zanemariva.

Tabela 60 – Lakoća razgovora sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti

P58. S lakoćom bih obavio/obavila razgovor sa donosiocima odluka u mojoj JLS na temu rodne ravnopravnosti								
Odgovor:	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
Entitet	N	N	N	N	%	%	%	%
FBiH	19	2	0	21	90.48%	9.52%	0.00%	100.00%
RS	16	1	0	17	94.12%	5.88%	0.00%	100.00%
Ukupno	35	3	0	38	92.11%	7.89%	0.00%	100.00%

Grafikon 29 – Lakoća razgovora sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti

Kao najvažniji razlog zbog kojeg predstavnici JLS smatraju da bi sa lakoćom mogli obaviti razgovor sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti ispitanici navode da postoji podrška rodnoj ravnopravnosti od strane načelnika/načelnice. Ovaj odgovor je kao najvažniji razlog naveden 26 puta, a i kada posmatramo koliko je puta ovaj odgovor odabran – 33 puta - ovaj razlog se nalazi na prvom mjestu.

Na drugo mjesto po važnosti su predstavnici JLS odabrali odgovor: „Postoji razumijevanje da je rodna ravnopravnost pitanje od važnosti za saradnju sa međunarodnom zajednicom i radom na projektima”, a na treće mjesto je odabran odgovor: „Učešće u projektima i izloženost obukama na temu rodne ravnopravnosti je povećala svijest o važnosti ove teme za rad JLS i razvoj zajednice”. Ovde želimo istaći da je trećeodabrani odgovor, u poređenju sa prethodna dva, možda čak značajniji jer je 15 puta odabran na treće mjesto, kako je je to u tabeli 65 a i b prikazano.

Tabela 61 – Zbog čega smatrate da bi razgovor sa donosiocima odluka u vašoj JLS obavili s lakoćom? (Tri izbora)

P59. To je zato što (obilježite brojevima jedan do maksimalno tri odgovora, gdje je 1. najvažniji razlog):	1. mjesto	2. mjesto	3. mjesto
Odgovori:	N	N	N
Postoji podrška rodnoj ravnopravnosti od strane načelnika/načelnice	26	2	5
Postoji opći konsenzus o važnosti rodne ravnopravnosti u našoj JLS	2	7	5
Postoji razumijevanje da je rodna ravnopravnost pitanje od važnosti za saradnju sa međunarodnom zajednicom i rad na projektima	6	14	6
Učešće u projektima i izloženost obukama na temu rodne ravnopravnosti je povećala svijest o važnosti ove teme za rad JLS i razvoj zajednice	1	8	15
Ulaganja JLS u rodnu ravnopravnost je urodila dobrim rezultatima i pokazala se kao isplativa investicija	0	2	2
Drugi razlog:	0	0	0
Ukupno	35	33	33

Tabela 62 – Zbog čega smatrate da bi razgovor sa donosiocima odluka u vašoj JLS obavili s lakoćom? (Ukupno)

P59. To je zato što (obilježite brojevima jedan do maksimalno tri odgovora, gdje je 1. najvažniji razlog):	Ukupno
Odgovori:	N
Postoji podrška rodnoj ravnopravnosti od strane načelnika/načelnice	33
Postoji opći konsenzus o važnosti rodne ravnopravnosti u našoj JLS	14
Postoji razumijevanje da je rodna ravnopravnost pitanje od važnosti za saradnju sa međunarodnom zajednicom i rad na projektima	26
Učešće u projektima i izloženost obukama na temu rodne ravnopravnosti je povećala svijest o važnosti ove teme za rad JLS i razvoj zajednice	24
Ulaganja JLS u rodnu ravnopravnost je urodila dobrim rezultatima i pokazala se kao isplativa investicija	4
Drugi razlog:	0
Ukupno	101

S druge strane, među razlozima zbog kojih predstavnici JLS iznose da ne bi mogli razgovarati sa donosiocima odluka na temu rodne ravnopravnosti, zbog malog uzorka, ističu se u jednakoj mjeri dva i to su: „Ne postoji svijest o povezanosti rodne ravnopravnosti sa ekonomijom, politikom, aktivizmom“ i „Rodna ravnopravnost se ne smatra dovoljno važnim prioritetom“.

Tabela 63 – Zbog čega smatraste da ne bi razgovor sa donosiocima odluka u vašoj JLS obavili s lakoćom?

P60. To je zato što (obilježite brojevima maksimalno dva odgovora, gdje je 1. najvažniji razlog):	1. mjesto	2. mjesto	Ukupno
Odgovori:	N	N	N
Ne postoji dovoljno izgrađena svijest o važnosti rodne ravnopravnosti za razvoj JLS i lokalne zajednice	1	0	1
Ne postoji svijest o povezanosti rodne ravnopravnosti sa ekonomijom, politikom, aktivizmom, itd	1	1	2
Ne smatra se dovoljno važnim prioritetom	1	1	2
COVID-19 i poteškoće izazvane pandemijom su preuzeli svu pažnju	0	1	1
Ukupno	3	3	6

Postmatrajući odgovore u vezi eventualnog stepena antagonizma prema rodnoj ravnopravnosti, većina ispitanika smatra da to nije slučaj, nešto više u JLS na području Republike Srpske (88,2%) u odnosu na isti odgovor JLS na području Federacije BiH (66,6%).

Tabela 64 – Postojanje antagonizma prema rodnoj ravnopravnosti

P61. U mojoj JLSpostoji određeni stepen antagonizma premarodnoj ravnopravnosti?								
Odgovor:	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
Entitet	N	N	N	N	%	%	%	%
FBiH	7	14	0	21	33.33%	66.67%	0.00%	100.00%
RS	2	15	0	17	11.76%	88.24%	0.00%	100.00%
Ukupno	9	29	0	38	23.68%	76.32%	0.00%	100.00%

Kada posmatramo odgovore na pitanje da li u JLS postoji određen stepen antagonizma prema rodnoj ravnopravnosti, ispitanici su rangirali dva razloga: „Postoji percepcija da se rodna ravnopravnost nameće“ i „Tradicionalno smo društvo i pitanje rodne ravnopravnosti se ne uklapa u tradicionalni kontekst“. Ova dva razloga dominiraju među svim ponuđenim, a kao najvažniji razlog najčešće izabранo tradicionalno društvo, a i zbrinje je na drugom mjestu po broju odabira, dok je percepcija nametanja rodne ravnopravnosti u ukupnom zbiru odabira na prvom mjestu: ovaj odgovor je najčešće rangiran na treće mjesto.

Tabela 65 – Iz kojeg razloga smatrate da postoji određeni stepen antagonizma prema rodnoj ravnopravnosti? (Prva tri izbora)

P62. To je zato što (obilježite brojevima maksimalno dva odgovora, gdje je 1. najvažniji razlog):	1. mjesto	2. mjesto	3. mjesto
Odgovori:	N	N	N
Tradicionalno smo društvo i pitanja rodne ravnopravnosti se ne uklapa u tradicionalni kontekst	4	1	0
Zaposlenici JLS nemaju dovoljno stručno znanje o rodnoj ravnopravnosti i osjećaju nelagodu da rade stvari u koje se ne razumiju	1	2	0
Postoji percepcija da se rodna ravnopravnost nameće	1	1	4
Postoji percepcija da su muškarci i žene u našoj JLS već ravnopravni	0	3	0
U radu na pitanjima rodne ravnopravnosti se ne konsultuju dovoljno JLS-e, već se radi prema skrojenim ili nametnutim rješenjima koja nisu prikladna za lokalni kontekst	1	2	1
Postoji određena nelagoda da se osnaživanjem i većim angažmanom žena doći do narušavanja položaja i funkcija muškaraca u upravljačkim stukturama JLS	0	3	1
U mojoj JLS generalno ne postoji dovoljno entuzijazma za nove koncepte i aktivnosti, rodna ravnopravnost je samo jedna od njih	2	0	1
Total	9	12	7

Tabela 66 – Iz kojeg razloga smatrate da postoji određeni stepen antagonizma prema rodnoj ravnopravnosti? (Ukupno)

P62. To je zato što (obilježite brojevima maksimalno dva odgovora, gdje je 1. najvažniji razlog):	Ukupno
Odgovori:	N
Tradicionalno smo društvo i pitanja rodne ravnopravnosti se ne uklapa u tradicionalni kontekst	5
Zaposlenici JLS nemaju dovoljno stručno znanje o rodnoj ravnopravnosti i osjećaju nelagodu da rade stvari u koje se ne razumiju	3
Postoji percepcija da se rodna ravnopravnost nameće	6
Postoji percepcija da su muškarci i žene u našoj JLS već ravnopravni	3
U radu na pitanjima rodne ravnopravnosti se ne konsultuju dovoljno JLS-e, već se radi prema skrojenim ili nametnutim rješenjima koja nisu prikladna za lokalni kontekst	4
Postoji određena nelagoda da se osnaživanjem i većim angažmanom žena doći do narušavanja položaja i funkcija muškaraca u upravljačkim stukturama JLS	4
U mojoj JLS generalno ne postoji dovoljno entuzijazma za nove koncepte i aktivnosti, rodna ravnopravnost je samo jedna od njih	3
Total	28

KAPACITETI

Što se tiče stručnih i tehnički izgrađenih kapaciteta za pitanje rodne ravnopravnosti, većina ispitanika je izjavila da ne postoje, bar ne u smislu omogućavanja djelotvornog rukovođenja i učestvovanja u razvoju zajednice. U ukupnom zbiru, 65,7% ispitanika smatra da ne postoje dobro izgrađeni kapaciteti, a ako posmatramo po entitetima, situacija je veoma slična. Na području Federacije BiH predstavnici JLS smatraju da ne postoje dobro izgrađeni tehnički i stručni kapaciteti za pitanje rodne ravnopravnosti (66,6%), dok su odgovori JLS sa područja Republike Srpske veoma slični: 64,7% ispitanika djeli isto mišljenje.

Tabela 67 – Izgrađenost tehničkih i stručnih kapaciteta kadra za pitanja rodne ravnopravnosti

P63. Postoje dobro izgrađeni tehnički kapaciteti i vještine JLS kadra po pitanju rodne ravnopravnosti kako bi na efektan način rukovodili i učestvovali u razvoju zajednice?								
Odgovor:	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
Entitet	N	N	N	N	%	%	%	%
FBiH	7	14	0	21	33.33%	66.67%	0.00%	100.00%
RS	6	11	0	17	35.29%	64.71%	0.00%	100.00%
Ukupno	13	25	0	38	34.21%	65.79%	0.00%	100.00%

S obzirom da je većina iznijela negativno mišljenje o tehničkim i stručnim kapacitetima, isti ispitanici su zamoljeni da odaberu tri najrelevantije obuke i teme koje bi bile najkorisnije za postizanje promjena u mjesnoj zajednici. Među ponuđenim odgovorima se izdvajaju: „Rodno osjetljiva vizija: Kako rodnu ravnopravnost staviti u službu razvoja zajednice“, koja je najveći broj puta izabrana na prvo mjesto, kao najvažnija tema (12 puta), a i zbirno je ova tema ukupno 15 puta predložena na jedno od 3 moguća mesta. Navedenu temu prati „Rod i ekonomija: Kako povećati učešće žena na tržištu rada?“ koja je prema zbirnom rezultatu najčešće birana na jedno od ponuđenih mesta (čak 17 puta), a na trećem mjestu je tema „Žene u politici: Kako poboljšati politički angažman žena?“, koja se u ukupnom zbiru pojavljuje 10 puta, a najčešće je pozicionirana na drugo mjesto prilikom rangiranja tri najvažnije teme.

Tabela 68 – Tema najkorisnije obuke – prva tri izbora

P64. Najkorisnija bi bila obuka na teme (zaokružite jednu do tri najrelevantnije obuke, gdje je 1. najvažnija)	1. mjesto	2. mjesto	3. mjesto
Odgovori:	N	N	N
Rodno osjetljiva vizija (localized MS vision): Kako rodnu ravnopravnost staviti u službu razvoja zajednice	12	1	2
Rod i ekonomija: Kako povećati učešće žena na tržištu rada	7	6	4
Žene u politici: Kako poboljšati politički angažman žena?	1	6	3
Uloga tehnologija u osnaživanju žena	0	0	7
Zadruga kao način osnaživanja žena na selu	2	5	2
Rok i aktivizam	0	1	2
Rod i ekologija	0	0	0
Rod i Ciljevi održivog razvoja (SDG)	0	1	0
Ukupno	22	20	20

Tabela 69 – Tema najkorisnije obuke – Ukupno

P64. Najkorisnija bi bila obuka na teme (zaokružite jednu do tri najrelevantnije obuke, gdje je 1. najvažnija)	Total
Odgovori:	N
Rodno osjetljiva vizija (localized MS vision): Kako rodnu ravnopravnost staviti u službu razvoja zajednice	15
Rod i ekonomija: Kako povećati učešće žena na tržištu rada	17
Žene u politici: Kako poboljšati politički angažman žena?	10
Uloga tehnologija u osnaživanju žena	7
Zadruga kao način osnaživanja žena na selu	9
Rok i aktivizam	3
Rod i ekologija	0
Rod i Ciljevi održivog razvoja (SDG)	1
Ukupno	62

PARTNERSTVA

Gledajući trenutno stanje, kao i moguća unapređenja u budućnosti, predstavnici JLS su odgovorili na nekoliko narednih pitanja. Prvenstveno je bilo potrebno definirati na koji način i s kim JLS ostvaruju najbolju saradnu, gdje vidimo da u ukupnom zbiru prednjači saradnja sa ženskim nevladinim organizacijama (60,5%). Ova saradnja također ima prednost ako podatke gledamo po entitetima (39,5% Federacija BiH, 21,1% Republika Srpska). Kao drugo najkvalitetnije partnerstvo ističe se saradnja sa mjesnim zajednicama (26,3%). I pored već postojeće saradnje sa mjesnim zajednicama, vidimo u odgovorima ispitanika da još uvjek postoji prostor za unapređenje

saradnje po pitanju rodne ravnopravnosti s obzirom da 21,1% ispitanika smatra da je upravo sa mjesnim zajednicama važno uspostaviti ili unaprijediti saradnju po ovom pitanju, što je, gledajući po važnosti, druga najznačajnija navedena saradnja. Što se tiče unaprijeđenja ili uspostavljanja saradnje, na prvom mjestu je saradnja sa gender mehanizmom, s obzirom da 52,6% ispitanika navodi da je upravo ova saradnja najvažnija.

Tabela 70 – Kvalitet saradnje

P65. Po pitanju rodne ravnopravnosti, moja JLS trenutno ostvaruje najkvalitetniju saradnju sa:						
Entitet	FBiH	RS	Ukupno	FBiH	RS	Ukupno
Odgovori:	N	N	N	%	%	%
Gender mehanizmom	0	3	3	0.0%	7.9%	7.9%
Mjesnim zajednicama	5	5	10	13.2%	13.2%	26.3%
Privatnim sektorom	1	1	2	2.6%	2.6%	5.3%
Ženskim nevladinim organizacijama	15	8	23	39.5%	21.1%	60.5%
Hubovimaza inovacije	0	0	0	0.0%	0.0%	0.0%
Ukupno	21	17	38	55.3%	44.7%	100.0%

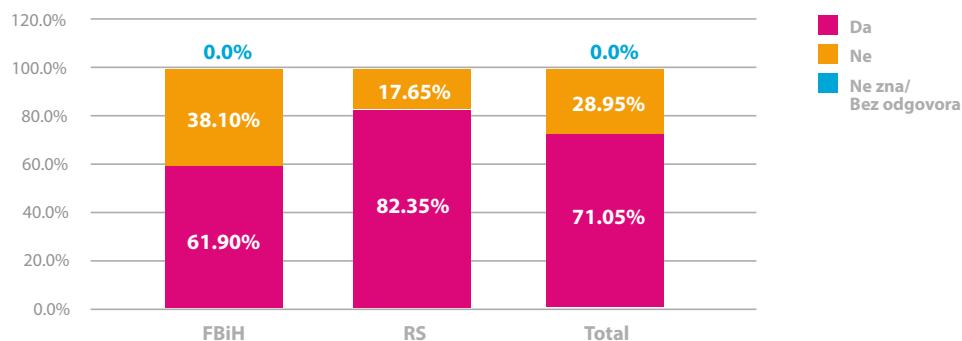
Tabela 71 – Unapređenje kvaliteta saradnje

P66. U budućnosti bi za unapređenje rodne ravnopravnosti, našoj JLS najvažnije bilo da ostvari ili unaprijedi saradnju sa:						
Entitet	FBiH	RS	Ukupno	FBiH	RS	Ukupno
Odgovori:	N	N	N	%	%	%
Gender mehanizmom	12	8	20	31.6%	21.1%	52.6%
Mjesnim zajednicama	3	5	8	7.9%	13.2%	21.1%
Privatnim sektorom	4	2	6	10.5%	5.3%	15.8%
Ženskim nevladinim organizacijama	2	2	4	5.3%	5.3%	10.5%
Hubovimaza inovacije	0	0	0	0.0%	0.0%	0.0%
Ukupno	21	17	38	55.3%	44.7%	100.0%

Učešće u projektima vezanim za rodnu ravnopravnost je također bitno, pa na pitanja o učešću u takvim projektima u posljednjih 5 godina većina JLS odgovara pozitivno (71,05%), pri čemu je učešće JLS na području Federacije BiH nešto manje u odnosu na učešće JLS na području Republike Srpske, kao što je prikazano u tabeli 73.

Tabela 72 – Učešće u projektima na temu rodne ravnopravnosti u posljednjih 5 godina

P67. U posljednjih 5 godina, moja JLS je učestvovala u projektima koji se direktno tiču rodne ravnopravnosti ili im je to važna komponenta								
Odgovor:	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno	Da	Ne	Ne zna/ Bez odgovora	Ukupno
Entitet	N	N	N	N	%	%	%	%
FBiH	13	8	0	21	61.90%	38.10%	0.00%	100.00%
RS	14	3	0	17	82.35%	17.65%	0.00%	100.00%
Ukupno	17	11	0	38	71.05%	28.95%	0.00%	100.00%

Grafikon 30 – Učešće u projektima na temu rodne ravnopravnosti u posljednjih 5 godina

Prema odgovorima na pitanje o partnerstvima, od najveće važnosti za saradnju na postizanju rodne ravnopravnosti, zbirno gledano, je saradnja sa nevladinim organizacijama (N=24), a ista je najčešće birana na drugo mjesto po važnosti (10 puta). Međutim, saradnja sa građanima je najčešće prvi izbor ispitanika i birana je čak 9 puta. Jednako važna je i saradnja sa međunarodnim organizacijama i ambasadama koja je po važnosti najčešće na trećem mjestu, ali u zbirnom pregledu ova saradnja je druga po važnosti.

Tabela 73 – Partnerstva od najveće važnosti – prva tri izbora

P68. Koja partnerstva su vašoj JLS od najveće važnosti za saradnju oko rodne ravnopravnosti (izabratи ključna 3, gdje je 1 najvažniji)	1. mjesto	2. mjesto	3. mjesto
Odgovori:	N	N	N
Sa gender agencijom	6	4	4
Entitetskim gender centrima	8	4	7
Nevladinim organizacijama	7	10	7
Aktivima žena	1	7	3

Akademskom zajednicom	0	2	0
Građanima	9	4	6
Međunarodnim organizacijama, ambasadama	7	6	10
Ukupno	38	37	37

Tabela 74 – Partnerstva od najveće važnosti – prva tri izbora

P68. Koja partnerstva su vašoj JLS od najveće važnosti za saradnju oko rodne ravnopravnosti (izabratи ključna 3, gdje je 1 najvažniji)	Total
Odgovori:	N
Sa gender agencijom	14
Entitetskim gender centrima	19
Nevladinim organizacijama	24
Aktivima žena	11
Akademskom zajednicom	2
Građanima	19
Međunarodnim organizacijama, ambasadama	23
Ukupno	112

PRILOG UZ IZVJEŠTAJ

LISTA UČESNIKA ISTRAŽIVANJA

Broj JLS koje su uzele učešće u istraživanju po entitetima		
Entitet	N	%
Federacija BiH	21	55.3%
Republika Srpska	17	44.7%
Total	38	100.0%

Entitet	Naziv JLS
FBiH	ČITLUK
FBiH	GRAD BIHAĆ
FBiH	GRAD GORAŽDE
FBiH	GRAD GRAČANICA
FBiH	GRAD GRADAČAC
FBiH	GRAD VISOKO
FBiH	GRAD ZENICA
FBiH	KLJUČ
FBiH	OLOVO
FBiH	OPĆINA ILIJAŠ
FBiH	OPĆINA JABLJANICA
FBiH	OPĆINA MAGLAJ
FBiH	OPĆINA PALE
FBiH	OPĆINA TEŠANJ
FBiH	OPĆINA VITEZ
FBiH	OPĆINA ZAVIDOVIĆI
FBiH	OPŠTINA BREZA
FBiH	OPŠTINA SARAJEVO CENTRE
FBiH	OPŠTINA VOGOŠĆA
FBiH	SANSKI MOST
FBiH	ŽEPČE
RS	GRAD BIJELJINA
RS	GRAD DOBOJ
RS	GRAD TREBINJE
RS	GRADIŠKA
RS	KOTOR VAROŠ
RS	LAKTAŠI
RS	MODRIČA
RS	MRKONJIĆ GRAD
RS	NEVESINJE
RS	OPŠTINA LJUBINJE
RS	OPŠTINA PETROVO
RS	OPŠTINA ROGATICA
RS	OPŠTINA RUDO
RS	OPŠTINA VIŠEGRAD
RS	OPŠTINA VLASENICA
RS	TESLIĆ
RS	TRNOVO

Broj JLS koje su uzele učešće u istraživanju po entitetima

